

महाराष्ट्र शासन

महाराष्ट्र शासनाच्या विभागांना
नेमून दिलेले विषय

म्हणजेच

महाराष्ट्र शासन कार्यानियमावलीची
पहिली अनुसूची

(दिनांक ३० ऑगस्ट २०१८ पर्यंत सुधारल्याप्रमाणे)

सामान्य प्रशासन विभाग / अठरा (रचना व कार्यपद्धती)
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

२०१८

महाराष्ट्र शासनाच्या विभागांना नेमून दिलेले विषय

म्हणजेच

महाराष्ट्र शासन कार्यानियमावलीची

पहिली अनुसूची

(दिनांक ३० ऑगस्ट २०१८ पर्यंत सुधारित)

महाराष्ट्र शासन कार्यालयमावलीची पहिली अनुसूची

(दिनांक ३० ऑगस्ट २०१८ पर्यंत सुधारित)

अनुसूची पहिली
(नियम ४ पहा.)
शासन विभाग

- (१) * 00 = \$ ~ ~ << \- zy **sb te sf sj sk sy tc** सामान्य प्रशासन विभाग
- (२) < <, @ @ && **sw sm** गृह विभाग.
- (३) Π + **ss sz** महसूल व वन विभाग.
- (४) @ **sl** कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग.
- (५) **sc** शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग.
- (६) == + = **su** नगर विकास विभाग.
- (७) # ००० **zx sh** वित्त विभाग.
- (८) सार्वजनिक बांधकाम विभाग.
- (९) **se** जलसंपदा विभाग.
- (१०) # # विधि व न्याय विभाग.
- (११) **zz #* xz** उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग.
- (१२) >> **x * sa sg sn tf** ग्राम विकास विभाग.
- (१३) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग.
- (१४) **x** नियोजन विभाग.
- (१५) >\$\$ * - <* %* **sq si** सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग.
- (१६) ** संसदीय कार्य विभाग.
- (१७) ~* ०* **sd** गृहनिर्माण विभाग.
- (१८) **xx** पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग.
- (१९) @* सार्वजनिक आरोग्य विभाग.
- (२०) ~ वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग.
- (२१) आदिवासी विकास विभाग.
- (२२) पर्यावरण विभाग.
- (२३) ++ \$\$ **sx** सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग.
- (२४) & + उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग.
- (२५) < ^^ \ \ &* **xy** महिला व बालविकास विभाग.
- (२६) व्यापार व वाणिज्य विभाग.
दिनांक २८ जून १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट केले आणि दिनांक २७ नोव्हेंबर २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- (२७) % कौशल्य विकास आणि उद्योजकता विभाग.
- (२८) **ab** विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग
दिनांक १० मार्च १९९९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट केले आणि दिनांक २७ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- (२९) **sv ta sr td** पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग.
- (३०) **so tb** अल्पसंख्याक विकास विभाग.
- (३१) **st** मराठी भाषा विभाग.
- (३२) **te** विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग.
- (३३) **tf** मृद व जलसंधारण विभाग.

-
- (१) * शासकीय अधिसूचना, दिनांक २५ ऑक्टोबर १९९६ याद्वारे दाखल करण्यात आले.
- (२) ** शासकीय अधिसूचना, दिनांक २७ डिसेंबर १९९६ अन्वये दाखल करण्यात आले.
- (३) < शासकीय अधिसूचना, दिनांक ९ जून १९९७ अन्वये दाखल करण्यात आले.
- (४) & शासकीय अधिसूचना, दिनांक ११ जून १९९७ अन्वये दाखल करण्यात आले.
- (५) % शासकीय अधिसूचना, दिनांक ११ जून १९९७ अन्वये दाखल करण्यात आले.
- (६) ०० शासकीय अधिसूचना, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९७ अन्वये दाखल करण्यात आले.

१. सामान्य प्रशासन विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. सर्वसाधारण उप विभाग

१. राज्यपालांची नियुक्ती व रजा.
२. राज्यपालांच्या निवासाबाबतचा खर्च (बांधकामावरील खर्चासहित).
३. मंत्रिपरिषदेच्या बैठकांची व्यवस्था करणे.
४. उच्च न्यायाधीशांची नियुक्ती.
५. विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी यांच्या नियुक्त्या (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा).
६. मुंबईच्या शेरिफची नियुक्ती करणे.
७. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
८. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
९. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१०. आंतरराज्य स्थलांतर.
११. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१२. अमेरिकेच्या संयुक्त राज्यातील केअर, आयएनसी किंवा इतर संघटनांकडून किंवा इतर कोणत्याही विदेशांकडून मिळालेल्या देणग्या.
१३. युरोपियन स्मशाने यांसहित, धर्म खात्यासंबंधीचे व्यवहार (तसेच नगर विकास विभागाखालील नोंद क्रमांक ३ आणि ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा.)
१४. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१५. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१६. आतिथ्यकारी संघटना.
१७. राजशिष्टाचार.
१८. विशेष मान्यवर व्यक्तींचे स्वागत इत्यादींसह समारंभ, राष्ट्रीय पोषाख, अधिकृत शोक समारंभ, इत्यादी.
१९. वाणिज्यिक अधिकाऱ्यांच्या नियुक्त्या, रजा इत्यादी.
२०. अग्रक्रम अधिपत्र व अग्रक्रम तक्ता.
- te** २१. मंत्रालयीन विभागांच्या भारताच्या संविधानाशी संबंधित कामकाजाचे समन्वयन.
te दिनांक ५ जुलै २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
२२. संविधानातील तरतुदींच्या आणि संसदेने कायद्याद्वारे केलेल्या कोणत्याही कायद्याच्या अधीनतेने लोकसभा व राज्य विधानसभा यांच्या निवडणुका.
२३. जनगणना.
२४. सरंजाम.
२५. दिनांक १७ जून २००३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
२६. दिनांक २८ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- *** २६. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण.
***** दिनांक २५ ऑक्टोबर १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
= (सादरकर्ता अधिकारी व तदनुषंगिक बाबी वगळून) (विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ सुद्धा पहावी)
= दिनांक १ ऑक्टोबर १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
२७. दिनांक १५ सप्टेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
२८. साहित्यिक व वैज्ञानिक मंडळे.
- tc** २९. दिनांक २९ नोव्हेंबर २०१० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे नोंद वगळण्यात आली.

३०. दिनांक ८ मे २०१८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे नोंद वगळण्यात आली.
३१. राजकीय निवृत्तिवेतने आणि राष्ट्रीय स्वातंत्र्य लढ्यात ज्यांनी भाग घेतला होता अशा व्यक्तींची निवृत्तिवेतने.
३२. माजी सैनिकांचे पुनर्वसन —
 (एक) महाराष्ट्र राज्य सैनिक, नाविक व वैमानिक मंडळ आणि प्रशिक्षण केंद्र.
 (दोन) पूर्वछात्रसैनिक प्रशिक्षण केंद्रे.
 (तीन) खाद्य केंद्रे.
 (चार) सैनिकी कर्मचारी वर्गास शौर्य पुरस्कार देणे.
३३. बृहन्मुंबईमध्ये शासकीय कार्यालयांना सरकारी जागेचे वितरण.
३४. दिनांक २ डिसेंबर १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३५. डाक, तार व दूरध्वनी परंतु यामध्ये ग्रामीण दूरध्वनी व्यवस्था, बिनतारी संदेश व्यवस्था आणि दळणवळणाच्या इतर व्यवस्थांचा समावेश होणार नाही.
३६. मुख्यमंत्री, मंत्री, राज्यमंत्री आणि उपमंत्री यांच्या आस्थापनेसंबंधीच्या बाबी.
३७. शासकीय वाटपातून मोटारगाड्या, स्कूटर आणि इतर यंत्रचलित वाहने यासंबंधीच्या बाबी (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २७ पहा).
३८. मुंबई जमीन अधिग्रहण अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा मुंबई तेहतीस) खालील जागांचे अधिग्रहण.
३९. पोलीस गृहनिर्माण योजनेखाली बांधकाम झालेल्या जागेतील निवासी स्थानाच्या वितरणाव्यतिरिक्त बृहन्मुंबईमधील शासकीय कर्मचाऱ्यांना निवासस्थानाचे वितरण करणे (तसेच गृह विभागातील नोंद क्र. २-ब पहा).
४०. सचिवालयीन स्थायी आदेश, शासकीय अभिलेख, विज्ञापन, जनतेतील कोणत्याही व्यक्तीकडून आलेल्या तक्रारी व व्यपदेशन निकालात काढण्यासंबंधीचे नियम इत्यादी, शासकीय पत्रव्यवहार.
४१. दिनांक २८ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
४२. सार्वजनिक सुट्ट्या.
४३. मुंबई इलाखा शहर युद्ध व सहायता निधी.
४४. प्रशासकीय अहवाल.
४५. चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांना कपडा, गणवेश, कांबळी व छत्र्यांचा पुरवठा करणे.
४६. धर्मादाय प्रयोजन निधीकरिता मुख्यमंत्र्यांची देणगी.
- ४६-अ. शासकीय परिवहन सेवा.
- |- ४६-ब. वायुमार्ग, विमान व विमान चालन, विमानतळांची तरतूद, विमान वाहतूक आणि विमानतळ यांचे विनियमन व संघटन, वैमानिक शिक्षण व प्रशिक्षणाची तरतूद आणि राज्य व इतर अभिकरणे यांच्याकडून दिल्या जाणा-या अशा शिक्षणाचे व प्रशिक्षणाचे विनियमन.
 |- दिनांक १३ मार्च २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- tc** ४६-क. **tc** दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- ४६-ड. बृहन्मुंबई व नवी मुंबईमधील शासकीय जागेतील जागांचे अशासकीय संस्थाना वितरण करणे.
- ४६-इ. राज्य निवडणूक आयोग.
- \$ sy** ४६-फ. **\$** दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
sy दिनांक २१ फेब्रुवारी, २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- sf** ४६-ग. महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावाद.
sf दिनांक २९ ऑक्टोबर, २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

दोन सेवा उप विभाग

४७. राज्य लोकसेवा आयोग.
४८. महाराष्ट्र लोकसेवा (दुय्यम निवड) मंडळ.
४९. अखिल भारतीय सेवा संबंदातील सर्वसाधारण धोरणाच्या बाबी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४९-अ, गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २-अ आणि महसूल व वन विभागातील नोंद क्रमांक ४७-अ व वित्त विभागाखालील नोंद क्रमांक १९ पहा).
- ४९-अ. भारतीय प्रशासन सेवा व त्याखालील पदे यांच्या व्यवस्थापनावर परिणामक असलेल्या, भारतीय प्रशासन सेवेतील अधिकाऱ्यांच्या संबंदातील नियुक्त्या, बदल्या, प्रतिनियुक्ती, रजा, शिस्तभंगाची कार्यवाही इत्यादी यांसह सर्व बाबी.
५०. सर्व आस्थापनांचे अधिकार व वैध हितसंबंध सुरक्षित ठेवणे.
५१. वर्गीकरण व सेवाप्रवेश नियम.
५२. भारतातील सर्व नागरिकांना रोजगाराच्या समान संधी सुनिश्चित करण्यासाठी उपाययोजना आणि सार्वजनिक सेवेमध्ये आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गांसह पुरेसे प्रतिनिधित्व.
५३. शासकीय कर्मचारी वर्तणूक नियम, शिस्त व अपील नियम.
५४. महाराष्ट्र अत्यावश्यक सेवा पालन अधिनियमाचे प्रशासन (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागातील नोंद क्र. ३२ पहा).
५५. शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या विभागीय व प्रादेशिक भाषा परीक्षा घेणे.
५६. आय.सी.एस. कुटुंब वेतन निधी व अत्युच्च सेवा यांसह कुटुंब वेतन निधी नियमावली (भारतीय कुटुंब वेतन निधी).
५७. भविष्यनिर्वाह निधी नियम (जे अखिल भारतीय सेवांशी संबंधित असतील त्यासह).
५८. शासकीय कर्मचारी संघटना.
५९. राज्य सेवेतील अधिकाऱ्यांच्या नियुक्त्या, पदस्थापन, बदल्या, वर्तणूक, रजा मंजूर करणे इत्यादी.
६०. केंद्रीय अभिकरणे आणि संशोधनाच्या विशेष अभ्यासाच्या प्रवर्तनासाठी व्यावसायिक, औद्योगिक किंवा तांत्रिक प्रशिक्षणासंबंधीचे निदेशन.
६१. महाराष्ट्र लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त अधिनियम, १९७१.
६२. चौकशी आयोग.
- ०० ६२-अ भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विकास मंडळाच्या कार्यक्षेत्रासाठी रोजगाराच्या पुरेशा संधी व राज्य शासनाच्या नियंत्रणाखाली सेवांमध्ये नौकरीच्या पर्याप्त संधी उपलब्ध करून देण्यासंबंधी सर्व बाबी.
०० दिनांक १८ ऑगस्ट १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

तीन प्रशासकीय पुनर्रचना व प्रशिक्षण उप विभाग.

दिनांक २ डिसेंबर १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

~~ तीन माहिती तंत्रज्ञान व प्रशासकीय पुनर्रचना .

~~ दिनांक २ डिसेंबर, १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

६३. कार्य नियमावली व त्याखालील अनुदेश.
६४. रचना व कार्यपद्धती.
६५. कार्याभ्यास.
- zy** ६५-अ. विशेष प्रकल्प (सुवर्ण त्रिकोण, मुंबई विकास)
zy दिनांक ४ डिसेंबर, २००३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
६६. यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन अकादमी, पुणे.
- ~~ ६६-अ. माहिती तंत्रज्ञान व तदनुषंगिक बाबी.
- ~~ ६६-ब. बृहन्मुंबईत शासकीय दूरध्वनीचे वितरण.
~~ दिनांक २ डिसेंबर, १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- sk** ६६-क सार्वजनिक व खाजगी क्षेत्राच्या परस्पर सहभागातून पायाभूत सुविधांचा विकास.
sk दि. ३ जानेवारी, २००७च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

चार माहिती व जनसंपर्क उप विभाग

६७. माहिती, जनसंपर्क, प्रसिद्धी व ग्रामीण ध्वनिक्षेपण.
६८. प्रसारण (तसेच सामान्य प्रशासन विभागातील नोंद क्र. ३५ पहा).
६९. अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने यांचे कार्यालय.
७०. वृत्तपत्रे, पुस्तके व मुद्रण प्रक्रिया (मुद्रण व ग्रंथ नोंदणी अधिनियम, १८६७ व मुद्रित बाबींशी संबंधित इतर विधिविधाने यांसह). (शालेय शिक्षण विभागातील नोंद क्र. २४ नंतर उच्च व तंत्र शिक्षण विभागातील नोंद क्र. २८ आणि उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागातील नोंद क्र. ६ पहा.)
७१. प्रदर्शनासाठी चल चित्रपटांना मंजूरी देणे.
७२. भारतीय चित्रपटांच्या निर्मितीला व वितरणास उत्तेजन देणे आणि शैक्षणिक व शास्त्रीय चित्रपटांचे प्रदर्शन व उपयोग (गृह विभागातील नोंद क्र.१९ पहा).

चार-अ विज्ञान व तंत्रशास्त्र कक्ष

७२-अ. विज्ञान व तंत्रज्ञानासंबंधी बाबी.

sb चार-ब सामाजिक विकास समन्वय उप विभाग

- sb** ७२-ब प्रकल्प एकसंघ, सामाजिक न्याय निर्देशांक, सामाजिक न्याय अहवाल, सामाजिक उत्तरदायित्व अधिनियम, सामाजिक लेखा परीक्षण नियंत्रण,
- sj** [७२ ब मधील सामाजिक न्यायाची आघाडी (दिनांक १६ ऑगस्ट, २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)].
- sb** ७२-क नवीन योजना व संकल्पनांचा समन्वय.
- sb** ७२-ड सामाजिक विकास क्षेत्रातील योजना व कार्यक्रम यांचे संनियंत्रण.
- sb** दिनांक ८ मार्च २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

पाच. सर्वसाधारण उप विभाग

७३. कार्य नियमावलीच्या पहिल्या सूचीमध्ये इतरत्र उल्लेख न केलेले कोणतेही विषय.
७४. सामान्य प्रशासन विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची थकबाकी निर्लेखित करणे.
७५. या सूचीमधील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
७६. या सूचीतील कोणत्याही बाबींसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
७७. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित किंवा शासनाच्या ताब्यातील आणि सामान्य प्रशासन विभागाला नेमून दिलेली कामे, जमिनी व इमारती.

२. गृह विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. कायदा व सुव्यवस्था विभाग.

१. सार्वजनिक सुव्यवस्था (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २० पहा).
२. रेल्वे व ग्रामीण पोलीस यांसह पोलीस.
- २-अ. भारतीय पोलीस सेवा व त्याखालील पदे यांच्या व्यवस्थापनाशी संबंधातील पदस्थापना, बदल्या, पदोन्नती, प्रतिनियुक्ती, रजा, शिस्तभंगाची कारवाई यासह सर्व बाबी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४९ पहा).
- २-अअ. पोलीस कर्मचारीवर्गासाठी घरबांधणी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ३२ पहा).
- २-ब. पोलीस गृह निर्माण योजनांखाली पोलीस कर्मचाऱ्यांना बांधकाम केलेल्या जागेतील निवासस्थानांचे वाटप करणे.
 ३. (एक) मुंबई लॉटरी (नियंत्रण व कर) आणि बक्षीस स्पर्धा (कर आकारणी) अधिनियम, १९५८.
(दोन) बक्षीस स्पर्धा अधिनियम, १९५५.
(तीन) महाराष्ट्र कॅसिनो (नियंत्रण आणि कर) अधिनियम, १९७६.
४. पैज लावणे व जुगार.
५. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधात कायद्याविरुद्धचे अपराध.
- << ५-अ फौजदारी प्रक्रिया संहितेखाली खटले काढून घेणे.
 - << दिनांक १६ जानेवारी १९९९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
 ६. गुन्हेगारी प्रवृत्तीचे वेडे (तसेच सार्वजनिक आरोग्य विभागाखालील नोंद क्रमांक ३ पहा).
 ७. अपराधी व वेडे यांच्यावर आदेशिका बजावणे.
 ८. विस्फोटक पदार्थ.
 ९. पेट्रोलियम अधिनियम, १९५४, कार्बाईड व कॅल्शियम नियम याअन्वये पेट्रोलियम व अन्य ज्वालामुखी पदार्थांचे नियंत्रण, परिवहन, साठवण, निर्मिती, परिष्करण आणि संमिश्रण करणे (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक २८ पहा).
 १०. एक्सत्युमेशन (मृतदेह उकरून बाहेर काढणे) हरवलेल्या व्यक्ती, मृत व्यक्तीची मालमत्ता.
- @ @ ११. ब्रोस्टल शाळा व संस्था यांचे प्रशासन (तसेच महिला व बाल विकास विभागातील नोंद क्रमांक ३ पहा).
 - @ @ दिनांक २० जूलै १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
१२. शस्त्रे, दारुगोळा हत्यारे व दारुगोळा.
१३. कार्यकारी दंडाधिकार्याचा दंडाधिकार काढून घेणे (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ पहा).
१४. राज्याचा कोणताही कायदा अंमलात आणण्यासाठी दंड, शास्ती किंवा तुरुंगवास याद्वारे विधिविधानाद्वारे लादण्यात येणाऱ्या शिक्षाच्या संबंधातील सर्व विधेयकाच्या खंडांची तपासणी करणे.
१५. अपमृत्यू निर्णय.
१६. संघराज्याचे नाविकदल, सेनादल व वायुदल आणि केंद्रीय गुप्तवार्ता केंद्र आणि पुढील बाबींचा असलेले अन्वेषण-
 - (एक) भारताची अंतर्गत सुरक्षा व संरक्षण (नाविक, सेना किंवा वायु), (नागरी अधिकार्यांच्या मदतीसाठी नाविक दल, सेना दल किंवा वायुदल यांच्या वापरांसह) अंतर्गत सुरक्षा संबंधित बाबी.
 - (दोन) साहाय्यकारी व भारतीय प्रादेशिक दले.
 - (तीन) भारतीय स्थल सेनेच्या अधिकाऱ्यांच्या पदोन्नती.
 - (चार) सैन्याचा सेवा प्रवेश व वाहतूक.
 - (पाच) इतर संकीर्ण सैनिकी बाबी.
१७. बोधचिन्हे व नावे (अनुचित वापरास प्रतिबंध) अधिनियम, १९५०.
१८. गोपनीय व गुप्त संकेत.

१९. चित्रपटांना (भारतीय चित्रपटांच्या निर्मितीस व वितरणास उत्तेजन देणे आणि शैक्षणिक, शास्त्रीय व मनोरंजनात्मक चित्रपटांचे प्रदर्शन करणे आणि वापर करणे याखेरीज) परवाना देणे आणि करमणूक व मनोरंजनावर नियंत्रण ठेवणे. (तसेच, सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ७२ पहा).
२०. राज्याच्या सुरक्षेच्या संबंधातील कारणांसाठी प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता करणे, सार्वजनिक सुव्यवस्था राखणे किंवा अशी स्थानबद्ध करण्यात आलेली जमात, व्यक्ती यांना आवश्यक असलेल्या सेवा व पुरवठा कायम ठेवणे यामध्ये पुढील गोष्टींचा अंतर्भाव असेल —
- (एक) राजद्रोहात्मक सभा अधिनियम व १९०८ चा फौजदारी कायदा, सुधारणा यांसह राज्याविरुद्धचे सर्व अपराध.
(दोन) राजकीय गुप्तवार्ता.
(तीन) राजकीय व जातीय आंदोलने व विघातक हालचाली आणि त्यावरील प्रतिबंधात्मक उपाय.
(चार) असाधारण घटना, आंतर-जातीय संबंध, दंगे, विक्षोभ (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक १ पहा).
२१. नागरी संरक्षण, गृहरक्षक, ग्रामीण संरक्षण पथके व त्यासंबंधित बाबी.
२२. अभ्यवेक्षण —
- (एक) डाक,
(दोन) तार,
(तीन) वृत्तपत्रे,
(चार) दूरध्वनी,
(पाच) ध्वनिक्लेपण.
- (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ३५ आणि सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्र.१५ पहा).
- २२-अ. कटक मंडळाच्या अधिकारितेखालील क्षेत्रातील कोंडवाडे (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २० व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १६-अ पहा).
- २२-ब. परकीय देशांबरोबर परराष्ट्र व्यवहार, तह व करार करणे आणि परकीय देशांच्या प्रत्यार्पणासह झालेल्या तह, करार व अभिसंधीची अंमलबजावणी करणे.
- २२-क. भारतात प्रवेश देणे आणि भारतातून स्थानांतर व निष्कासन करणे, भारतातील विदेशी धर्मप्रसारक, भारताबाहेरील तीर्थक्षेत्रांची तीर्थयात्रा (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २ पहा).
- २२-ड. नागरिकत्व.
- २२-ई. संरक्षण, परराष्ट्र व्यवहार किंवा भारताची सुरक्षा यासंबंधित असलेल्या कारणांसाठी प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता, किंवा अशा स्थानबद्धतेच्या अधीन असलेल्या व्यक्ती.
- २२-फ. पारपत्र व प्रवेशपत्र.
- २२-ग. विदेशी व्यक्तींचे प्रत्यार्पण.
- sm** २२-ह. वयाचे, राष्ट्रीयत्वाचे व अधिवासाचे प्रमाणपत्र.

दिनांक ३ जानेवारी २००७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

दोन. तुरुंग विभाग.

२३. तुरुंग व त्यात स्थानबद्ध केलेल्या व्यक्ती, तुरुंगाचा वापर करण्यासाठी इतर राज्यांबरोबर तजवीज करणे, राज्याच्या सुरक्षेसंबंधातील कारणांसाठी प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धतेखालील व्यक्तींना हलविण्याखेरीज सैनिकी अपराध्यांना तडीपार करणे, सार्वजनिक सुव्यवस्था राखणे किंवा समाजाला आवश्यक सेवा व पुरवठा कायम ठेवणे.
२४. राज्याच्या सुरक्षेसंबंधातील कारणांसाठी प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धतेखालील व्यक्तींखेरीज कैद्यांना, आरोपींना एका राज्यातून दुसऱ्या राज्यात हलवणे, सार्वजनिक सुव्यवस्था राखणे किंवा समाजाला आवश्यक सेवा व पुरवठा कायम ठेवणे.
२५. दिनांक १९ जानेवारी १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

तीन. राज्य उत्पादन शुल्क विभाग.

२६. अफू संबंधातील भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची एकमधील नोंद क्रमांक ५९ च्या अधीन येणाऱ्या बाबी म्हणजेच नशा आणणारे मद्य, औषधिद्रव्ये (धोकादायक औषधिद्रव्यांसह) आणि विषारी पदार्थ यांचे उत्पादन करणे, निर्मिती करणे, जवळ बाळगणे, वाहतूक करणे, खरेदी व विक्री करणे, दारुबंदीप्रचार व दारुबंदी शिक्षण वगळता नशा आणणाऱ्या मद्यांच्या वापरावर बंदी आणि उपभोगाच्या हेतूने वापरल्या जाणाऱ्या औषधिद्रव्यांवर बंदी घालणे (तसेच सामाजिक न्याय, व विशेष सहाय्य विभागातील नोंद क्रमांक २४-अ आणि वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ पहा).
- २६-अ. राज्यात निर्माण किंवा उत्पादन झालेल्या पुढील वस्तूंवर उत्पादन शुल्क आकारणे आणि भारतात इतरत्र निर्माण किंवा उत्पादन झालेल्या त्याच वस्तूंवर त्याच दराने किंवा त्यापेक्षा कमी दराने प्रतिशुल्क आकारणे.
- (अ) मानवी उपभोगासाठी अल्कोहोलयुक्त मद्ये :
- (ब) अल्कोहोलचा अंतर्भाव असलेली औषधी व प्रसाधनसामग्री.
- (क) अफू,गांजा,भांग व इतर गुंगीकारक औषधिद्रव्ये आणि गुंगीकारक द्रव्ये.
- २६-ब. लागवड आणि निर्मिती किंवा निर्यातीसाठी विक्री यांचा संबंध पोचतो तेथवर अफू.
- २६-क. भारतातील राज्यांबरोबर उत्पादन शुल्क करार करणे.
- २६-ड. काकवीचे नियंत्रण व वाटप करणे (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १२ व सहकार,पणन व वस्त्रोद्योग विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ पहा).

चार. परिवहन विभाग

२७. यंत्रचलित वाहने यासह वाहने, मोटार वाहने व सार्वजनिक वाहने (सरकारी कोट्यातून देण्यात आलेल्या मोटार गाड्या, स्कूटर व इतर यंत्रचलित वाहने यांच्या बाबी वगळून) मार्ग परिवहन सेवा (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ३७ व गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ९ पहा.)
२८. रस्त्यावर चालविण्यासाठी योग्य असलेल्या वाहनांवरील कर मग ती वाहने यंत्रचलित असोत किंवा नसोत. (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक २७ पहा).
२९. रस्त्यावरून नेण्यात येणारा माल व प्रवासी यांच्यावरील कर.
३०. दिनांक ४ जानेवारी १९८० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३१. टायर व टयूब यांचे वितरण करणे, मूल्य नियंत्रण व इतर बाबी.
३२. मोटार वाहने (वितरण व विक्री) नियंत्रण आदेश, १९५०, स्कूटर (वितरण व विक्री) नियंत्रण आदेश, १९६० व ट्रॅक्टर (वितरण व विक्री) नियंत्रण आदेश, १९७१.
३३. दिनांक १९ जानेवारी १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३४. महाराष्ट्र मोटार वाहनांचे अधिग्रहण (आणि नियंत्रण) अधिनियम, १९६५.
३५. दिनांक ३० डिसेंबर १९८१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३६. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ.

&&

३७. रेल्वे व तत्सम विषय (नवीन रेल्वे प्रकल्प व रेल्वे स्टेशन नावांसह परंतु रेल्वेवरील व खालील पूल सोडून) && दिनांक ६ जुलै २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
३८. भारताच्या संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची एकमध्ये निर्दिष्ट करण्यात न आलेली दळणवळणाची इतर साधने, लहान रेल्वेमार्गासंबंधातील सूची एकमधील तरतुदीच्या अधीन असलेले असे लहान रेल्वेमार्ग, देशांतर्गत जलमार्ग व त्यावरील प्रशुल्क अशा जलमार्गासंबंधात भारताच्या संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची एक व तीनमधील तरतुदीच्या अधीन येणाऱ्या बाबी. (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २०-क व सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक १४-अ पहा).
३९. प्रमुख बंदरांशी संबंधित असलेल्या बाबी (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १०-अ पहा).

४०. संसदेने केलेल्या कायद्याखाली किंवा सध्या अस्तित्वात असलेल्या कायद्याखाली किंवा त्या अन्वये प्रमुख बंदरे असल्याचे घोषित करण्यात आले असतील त्याखेरीजची बंदरे.
४१. नौवहन व विमान यांच्या सुरक्षिततेसाठी दीपगृहे यासह प्रकाशनौका, संकेतदीप व इतर तरतुदी.
४२. अंतर्देशीय जलमार्गावर वाहतूक केलेल्या प्रवाशांची व मालाची येणे असलेली रक्कम.
४३. यंत्रावर चालणाऱ्या जहाजांच्या संबंधात देशांतर्गत जलमार्गावरील नौवहन आणि नौपरिवहन आणि राष्ट्रीय जलमार्गाच्या संबंधातील भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचित सूची एकमधील तरतुदीच्या अधीनतेने अशा जलमार्गावरील मार्गाचे नियम, देशांतर्गत जलमार्गावरील प्रवासी व माल यांची वाहतूक.
४४. भरतीच्या वेळी होणारी जलवाहतूक व नौकानयन यासह सागरी नौवहन व नौपरिवहन, व्यापारी जहाज वाहतुकीसाठी शिक्षण व प्रशिक्षण याची तरतूद व राज्य आंतरदेशीय बाष्प नौका अधिनियमाद्वारे उपबंधित केलेले असे शिक्षण व प्रशिक्षण यांचे विनियमन.
४५. दिनांक ३० डिसेंबर १९८१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

SW चार-अ पर्यटन विभाग (४६ ते ४६ क वगळण्यात आले)

दिनांक ३१ मे, २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

पाच-सर्वसाधारण.

४७. गृह विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकुमनाम्याच्या थकित रकमा निर्लेखित करणे.
४८. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनार्थ चौकशी व आकडेवारी.
४९. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात आलेल्या फीचा समावेश नसलेली फी.
५०. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित असलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि गृह विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

३. महसूल व वन विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक-महसूल विभाग

१. महसूल प्रकरणातील अपील न्यायालये (तसेच विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ आणि महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा).
 २. नागरी जमीन धारणा (कमाल मर्यादा आणि अधिग्रहण) अधिनियम, १९७६ यान्वये नागरी जमीन धारणेच्या कमाल मर्यादेशी संबंधित सर्व बाबी वगळून इतर मालमत्तेचे संपादन करणे किंवा अधिग्रहण करणे, राज्याच्या प्रयोजनासाठी किंवा इतर कोणत्याही सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादन केलेल्या किंवा अधिग्रहण केलेल्या मालमत्तेच्या संबंधात द्यावयाच्या भरपाईचे किंवा रकमेचे निर्धारण ज्यावर आधारलेले असते ते आधारतत्त्व आणि अशी भरपाई किंवा यथास्थिती रक्कम ज्या स्वरूपात आणि पद्धतीने द्यावयाची ते स्वरूप व पद्धती.
 ३. जमीन म्हणजेच जमिनीमधील किंवा तीवरील अधिकार, मालक व कूळ यांचे संबंध आणि खंड वसुली यांसह भू-धारणा; शेतजमिनीचे हस्तांतरण व अन्य संक्रमण, शेत जमिनीची कमाल मर्यादा, कृषी कर्जे, पाल्याधिकरणे, भारग्रस्त व संलग्न मालमत्ता निखात निधी.
- ३-अ. तलावाखालील जमीन.
४. सरकारी तलावांतील मासेमारीचे अधिकार (तसेच कृषी, पशु-संवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ४४ पहा).
 ५. महसूल आकारणी व महसूल वसुली, जमीन महसूल यांसह भू-अभिलेखांचे परीक्षण, महसुली प्रयोजनासाठी सर्वेक्षण व हक्क नोंदणी, अभिलेख आणि महसुलाचे अन्य संक्रमण.
 ६. दिनांक १८ जानेवारी, १९७८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
 ७. नागरी जमीन धारणा (कमाल मर्यादा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ (१९७६ चा ३३) यात व्याख्या केल्याप्रमाणे, स्थानिक स्वयंशासित संस्थांनी वसूल केलेला कर वगळून जमीन व इमारती यांवरील कर आणि नागरी वसाहतीमधील जमिनी व इमारती यांवरील कर (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १६ व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १२ पहा).
 ८. शेतजमिनीच्या उत्तराधिकारी संबंधातील शुल्क.
 ९. खनिज विकासासंबंधित कायद्याद्वारे संसदेने लादलेल्या कोणत्याही मर्यादेच्या अधीनतेने खनिज अधिकारांवरील कर. (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक २८ पहा.)
- II १०. चैनीच्या वस्तूंवरील कर यांसह करमणूक, मनोरंजन, मटका व जुगार यांवरील कर, आणि करमणूक शुल्काच्या दायित्वातून कोणत्याही करमणुकीस किंवा करमणुकीच्या प्रकारास सूट देणे.
- II दिनांक २ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
११. मुद्रांक शुल्काच्या दरासंबंधात भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूचीच्या उपबंधात विनिर्दिष्ट केलेल्या दस्ताएवजांखेरीज इतर दस्तएवजांसंबंधातील मुद्रांक शुल्काचे दर.
 १२. शेत जमिनीखेरीज इतर मालमत्तेचे हस्तांतरण; विलेख व दस्तएवज यांची नोंदणी.
 १३. न्यायिक मुद्रांक माध्यमातून गोळा करण्यात आलेले शुल्क व फी यांखेरीज मुद्रांक शुल्क; परंतु यात मुद्रांक शुल्काचे दर व मुद्रांक याचा समावेश होणार नाही. (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद १ व ३४ आणि विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ पहा).
 १४. नगरपालिका सीमेबाहेरील जमिनीचा विकास.
 १५. राज्यांतर्गत प्रादेशिक बदल.
 १६. मामलतदार न्यायालय अधिनियम.
 १७. तंबाखूवरील शुल्क.
 १८. दरडोई कर, व्यवसाय, व्यापार, आजीविका व सेवायोजन, पशु व बोटी यांवरील कर, वर्तमानपत्रातील जाहीरातींखेरीज इतर जाहिरातींवरील कर. (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १० पहा.)

१९. वेठ बिगार (हातगाड्या ओढणे).
२०. राज्यांतर्गत बदलाखेरीज होणारे प्रादेशिक बदल.
२१. भारतीय सर्वेक्षण (तसेच उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ पहा).
२२. दिनांक ३१ ऑगस्ट, १९८४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- SS** २३. दुसऱ्या राज्यांबरोबरचा सीमावाद (महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावाद वगळून) (सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद ४६-ग पहा).
SS दिनांक २९ ऑक्टोबर, २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
२४. मीठ.
२५. मुंबई गौण खनिज उत्खनन नियम, १९५५ व महाराष्ट्र राज्याच्या हैद्राबाद विदर्भ भागात अंमलात असलेले त्या संबंधातील तत्सम नियम यांचे प्रशासन.
२६. केंद्र शासनाच्या जमिनी (सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक ३ पहा).
२७. ट्राम गाड्यांवरील कर (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २८ पहा).
२८. नागरी जमीन धारणा (कमाल मर्यादा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ (१९७६ चा ३३) यात व्याख्या केल्याप्रमाणे नागरी वसाहतीच्या सीमेबाहेर स्थित असलेल्या नागरी स्थावर मालमत्तेवरील कर. (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ व नगर विकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १६ व ग्राम विकास व जल संधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १२ पहा).
२९. स्थावर मालमत्तेचे अधिग्रहण व संपादन अधिनियम, १९५२ याखाली जागा व इमारती यांची निवास व्यवस्था चालू ठेवणे व त्यांचे संपादन करणे.
३०. मुंबई जमीन अधिग्रहण अधिनियम, १९४८ खाली जमिनीचे अधिग्रहण करणे.
३१. दिनांक ३१ ऑगस्ट, १९८४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३२. पॉवर अल्कोहोल.
३३. धारण जमिनीचे एकत्रीकरण करणे.
३४. खंड व महसूल न्यायालये यामधील कार्यपद्धती (महसुली बाबींशी संबंधित अपील न्यायालयातील कार्यपद्धती खेरीज). (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक १ व विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ पहा).
३५. शिक्षण उपकर.
३६. दिनांक ५ डिसेंबर, १९७९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

दोन-पुनर्वसन विभाग

३७. अन्न टंचाई निवारण व अन्न टंचाई विरुद्ध प्रतिबंधात्मक उपायायोजना करणे.
३८. आग, पूर व इतर नैसर्गिक किंवा सर्वसाधारण आपत्तीमुळे होणाऱ्या हानीसाठी सहाय्य पुरविणे. (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक १४ पहा).
३९. संकटकालीन सहाय्य संघटना (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक १४ पहा).
४०. आता बांगला देश म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या आधीच्या पूर्व पाकिस्तानातून स्थलांतरित झालेल्या व्यक्तींचे पुनर्वसन व सहाय्य.
४१. पाटबंधारे प्रकल्प, जलविद्युत व बहुउद्देशीय प्रकल्प व पाणीपुरवठा प्रकल्प यामुळे विस्थापित झालेल्या व्यक्तींचे पुनर्वसन.
४२. पाकिस्तानातून विस्थापित झालेल्या व्यक्तींसाठी गृहनिर्माण योजना आखणे, वसाहती व वसतीस्थाने बसविणे व त्यांचे पुनर्वसन करणे.
४३. पाकिस्तानातून विस्थापित झालेल्या व्यक्तींसाठी काम व प्रशिक्षण सोयींची तरतूद करणे.
४४. निर्वासित हितसंबंध (विलगीकरण) प्रशासन अधिनियम, १९५१ आणि मुंबई आज्ञायार्थी अधिनियम, १९४८.
४५. विस्थापित व्यक्तींना भरपाई देण्यासंबंधातील बाबी व विस्थापित व्यक्ती (भरपाई व पुनर्वसन) अधिनियम, १९५४.
४६. नागरी कर्ज योजना व बर्मा निर्वासितांना आगाऊ रकमा.

तीन-वन विभाग

४७. वने. (सामाजिक वनीकरण वगळून).
- ४७-अ. भारतीय वन सेवेच्या व्यवस्थापनासंबंधातील सर्व बाबी व त्यांच्या नियंत्रणाखालील पदे तसेच, भारतीय वन सेवेतील अधिकाऱ्यांच्या संबंधातील नियुक्त्या, बदल्या, बढत्या, प्रतिनियुक्ती, रजा, शिस्तभंगाची कारवाई. (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४९-अ पहा).
४८. सामाजिक वनीकरणातील चारा व जळारु लाकूड यासह गौण वन उत्पादनाच्या व्यापाराचे नियमन.
४९. राष्ट्रीय उपवने (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ पहा).
५०. दिनांक ३० जून, १९८१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
५१. वन्यपक्षी व वन्यप्राणी यांचे संरक्षण करणे.

तीन-अ. दिनांक ५ जून, १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

चार - सर्वसाधारण.

५२. विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ मध्ये ज्यांची नोंद झाली त्याखेरीज धार्मिक, इतर संस्था व संस्थापना (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४७ व ४८ पहा).
५३. अतिरिक्त सैनिकी कुटिरांची खरेदी करणे.
५४. मैदानी गोळीबार व तोफखाना सराव.
- SZ** ५५. दिनांक २१ फेब्रुवारी, २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
५६. महसूल व वन विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची थकबाकी निर्लेखित करणे.
५७. या अनुसूचीमधील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
५८. या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील, परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न येणारी फी.
५९. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित असलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि महसूल व वन विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

४. कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. कृषी विभाग.

१. शेती, यामध्ये कृषी विस्तार, कृषी अभियांत्रिकी, कृषी सांख्यिकी, कीड व रोगांपासून पिकांचे संरक्षण, कृषी संशोधन, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांमधील कृषी शिक्षणाव्यतिरिक्त इतर कृषी शिक्षण, दुग्धव्यवसाय व पशु सुधारणा यांसह पशुसंवर्धन, पशुवैद्यक, पशुवैद्यकीय शिक्षण, पशुरोगप्रतिबंध, कृषी वसाहतीकरण यांचा अंतर्भाव आहे. (तसेच शालेय शिक्षण विभागातील नोंद क्र.१ पहा.).
या नोंदीत फलोद्यानासंबंधातील कोणत्याही बाबींचा समावेश नाही.
२. वन्यप्राण्यांपासून पिकांचे संरक्षण करणे.
३. प्राणी किंवा वनस्पती यांना बाधा पोहचवणाऱ्या संक्रमित किंवा सांसर्गिक कीटकजन्य रोगांचा एका घटकापासून दुसऱ्या घटकापर्यंत विस्तार होऊ नये यास प्रतिबंध.(तसेच सार्वजनिक आरोग्य विभागातील नोंद क्र ४ पहा.).
४. भारतीय वनस्पती सर्वेक्षण.
५. यांत्रिक मशागतीद्वारे जमिनीची सुधारणा करणे.
६. व्यापार योजना यासह खते व रासायनिक खते.
७. कृषी प्रयोजनांसाठी लोखंड, पोलाद व सिमेंट यांचा पुरवठा करणे (उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ व अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ पहा).
८. कृषी प्रयोजनांसाठी हलक्या डिझेल ऑईलचे वितरण करणे (उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक २० व अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ पहा).
९. दिनांक ४ जानेवारी,१९८० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१०. ऊसाचा भाव निश्चित करणे.
११. कृषी विद्यापीठे.
@ ११-१-अ.भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विकास मंडळाच्या कार्यक्षेत्रासाठी राज्याची एकूण गरज विचारात घेऊन कृषी शिक्षणासाठी पर्याप्त सोयी उपलब्ध करून देण्यासाठी सम न्यायी व्यवस्था करण्यासंबंधीच्या सर्व बाबी.
@दिनांक १८ ऑगस्ट, १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

एक-अ. फलोत्पादन विभाग

- ११-अ. फलोत्पादनाचा विकास, यामध्ये फलोत्पादन विस्तार, फलोत्पादन पिके, फलोत्पादन सांख्यिकी, फलोत्पादन संशोधन, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील शिक्षणाचा अंतर्भाव नसलेले शिक्षण, फलोत्पादन संपदा.
- sl ११-ब. फळ उत्पादनावर नियंत्रण.
- sl ११-क दिनांक ३ जानेवारी,२००७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- sl ११-ड दिनांक ३ जानेवारी,२००७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

दोन. दिनांक २७ फेब्रुवारी,१९८९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले. नोंद क्र.१२ ते ३० दिनांक २७ फेब्रुवारी,१९८९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आल्या.

३०-अ. दिनांक २८ ऑक्टोबर,१९७७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

तीन. दुग्धविकास, पशुसंवर्धन व मत्स्यव्यवसाय विभाग.

३१. ग्रामीण भागातील दुधाचे उत्पादन व दूध संकलन संघटित करणे.
३२. दुग्धशाळा व प्रक्रिया युनिट यांना दुधपुरवठा करण्यासाठी दूध संकलन करणे, परिवहन करणे व इतर सर्व संलग्न कामे पार करणे.
३३. नागरी भागातील दुधावर प्रक्रीया करणे व वितरण करणे.
३४. दुग्धजन्य पदार्थांचे उत्पादन करणे.
३५. बालान्न म्हणून दूध भुकटी तयार करणे.

३६. दुग्धशाळा विकासासंबंधातील सर्व बाबी.
३७. पशुसंवर्धन.
 (एक) पशु विकास.
 (दोन) शेळी व मेंढी विकास.
 (तीन) सुकरालय विकास.
 (चार) कुक्कुट विकास.
३८. पशु रोग-अन्वेषण व नियंत्रण.
३९. पशुवैद्यकीय सहाय्य.
४०. पशुखाद्य.
४१. कत्तल करण्यासाठी दिलेल्या प्राण्यांची योग्यता तपासणे व कत्तल केलेल्या प्राण्यासंबंधीची व कत्तलखान्या- संबंधीची आकडेवारी ठेवणे (तसेच, नगर विकास विभागातील नोंद क्रमांक २०-ब व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्र.५ व १६-अ पहा).
४२. जनावरांस क्रूरतेने वागवण्यास प्रतिबंध.
४३. लोकर उत्पादन विश्लेषण व संशोधन.
४४. मत्स्य क्षेत्रे व मच्छिमार अधिकार (शासकीय तलावातील मच्छिमार अधिकारांखेरीज) (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४ पहा).
४५. पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यव्यवसाय यांमधील सहकारी संस्था (तसेच सहकार,पणन व वस्त्रोद्योग विभागा-खालील नोंद क्रमांक १७ पहा).

तीन. सर्वसाधारण.

४६. कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषया संबंधातील हुक्मनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
४७. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
४८. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील, परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
४९. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा त्याच्या ताब्यात असलेली आणि कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

SC ५. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाला नेमून दिलेले विषय

SC एक. शालेय शिक्षण व क्रीडा

१. पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील शिक्षण (तसेच कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक १ व उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक १ पहा).
 २. प्रौढ साक्षरता.
 ३. शिक्षणावरील राष्ट्रीय धोरणाची अंमलबजावणी, १९८६.
 ४. प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षकांचे प्रशिक्षण व त्या संबंधातील परीक्षा.
 ५. महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक मंडळ, निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन.
 ६. महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ.
 ७. महाराष्ट्र स्कारूट व गाईड संघटना.
 ८. राष्ट्रीय छात्र सेना.
 ९. बाल भवन.
 १०. शिक्षक भवन.
 ११. राज्य शिक्षण संशोधन व प्रशिक्षण परिषद व त्याखालील सर्व कार्यशील संस्था.
 १२. नवोदय विद्यालय.
 १३. विद्या निकेतन.
 १४. प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षकांना पुरस्कार देणे.
 १५. राज्य शिक्षण तंत्रशास्त्र संस्था.
 १६. या विभागाखालील नोंदीमध्ये समाविष्ट असलेल्या शिक्षणासंबंधातील प्रतिव्यक्ती (कॅपिटेशन) फी विषयीच्या बाबी.
 १७. शासकीय परीक्षा केंद्र.
 १८. पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक, उच्च माध्यमिक शिक्षण व प्रौढ साक्षरता कार्यक्रम राबविल्या जाणाऱ्या विभागांत कार्य करणारी दुय्यम कार्यालये व स्वायत्त संस्था.
 १९. या विभागाखालील नोंदीद्वारे समाविष्ट केलेल्या शिक्षणासंबंधातील सवलतीविषयीच्या बाबी.
- SC** १९अ. क्रीडा, मनोरंजन व फुरसतीच्या वेळेचे कार्यक्रम.
- SC** १९ब. बिगर विद्यार्थी तरुण व प्रौढांसाठी शारीरिक शिक्षण व खेळ.
- SC** १९क. खेळ, क्रीडा, मनोरंजन इ. यांच्या संघटनांचा विकास करणे.
- SC** १९ड. शारीरिक शिक्षण, क्रीडा, मनोरंजन व आरोग्य शिक्षण यासंबंधीचे प्रचालन, वाड्.मय व अशा सर्व कार्यातील संशोधनास उत्तेजन देणे.
- SC** १९ई. व्यायामशाळा, आखाडे, क्रीडा संघटना व क्रीडा क्लब याद्वारे करण्यात येणारे त्यांचे कार्य व त्या कार्याचे समन्वयन यांसह क्रीडा सल्लागार परिषद व तिचे कार्य, आणि सहायक अनुदानाच्या रूपाने या संस्थांना उत्तेजन देणे.
- SC** १९फ. क्रीडा प्रेक्षागाराच्या व्यवस्थापनाची व बांधकामाची जबाबदारी.
- SC** १९ग. शिबिरे भ्रमण (हायकिंग), गिर्यारोहण, जलतरण यांना प्रोत्साहन देणे व क्रीडा महोत्सव भरविणे, क्रीडा संघटना, क्रीडा महोत्सव, खेळ-क्रीडा मनोरंजन यांचे आयोजन.
- SC** १९घ. ओव्हल मैदान, क्रॉस मैदान व आझाद मैदान यांसारख्या बृहन्मुंबईतील मैदानांचे व्यवस्थापन व प्रशासन.
- SC** १९च. राष्ट्रीय क्रीडा निधी.
- SC** १९छ. प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण पातळीवर शारीरिक शिक्षण देणे.
दिनांक १४ ऑगस्ट २०१३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- SC** १९ज. शिक्षकांना शारीरिक शिक्षण, क्रीडा व मनोरंजनविषयक प्रशिक्षण देणे.
- SC** १९झ. शारीरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम व स्वास्थ्य चाचणी.

- sc** १९५. कुस्ती.
- sc** १९२. विद्यार्थ्यांसाठी खेळ.
- sc** १९८. युवक सेवांसह युवक कल्याण.
(**sc** दिनांक २८ मे २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.)

दोन. सर्वसाधारण.

२०. या विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
२१. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
२२. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील, परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
२३. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.
२४. विभागाची संबंधित वृत्तपत्रे व पुस्तके यांच्या संबंधातील बाबी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ७० व उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ आणि उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक २८ पहा).

६. नगरविकास विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. नगरविकास विभाग.

१. स्थानिक शासन म्हणजेच नागरी क्षेत्रातील स्थानिक स्वयंशासनाच्या प्रयोजनासाठी महानगरपालिका, नगरपालिका, पौरनगरपालिका, छावण्या व अधिसूचित क्षेत्र समित्या, सुधार विश्वस्त मंडळे, खनिकर्म वसाहत प्राधिकरणे यांची स्थापना व अधिकार (नागरी भागातील अग्निशमन दल सेवा यासह).
२. भारताबाहेरील तीर्थक्षेत्राखेरीज इतर ठिकाणची तीर्थक्षेत्रे (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २२-क पहा).
३. नागरी भागातील दफन व दफनभूमि, प्रेतदहन व दफनभूमी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १६ पहा).
४. छावणी क्षेत्रातील स्थानिक स्वयंशासनाच्या भागातील व भारतामधील (भाडे नियंत्रणासह) निवास व्यवस्थेचे विनियमन करणे छावणी क्षेत्रातील अग्निशमन सेवा यासह अशा भागांचे परिसीमन करणे (छावणीतील न्यायिक अधिकाऱ्यांच्या नियुक्तीखेरीज).
५. गृह विभागाखालील अनुक्रमांक ४६-ब वरील नोंदीनुसार तरतूद केलेली आहे त्याखेरीज इतर पांथगृहे व पांथगृहपाल.
६. प्रतिव्यक्तीकर, व्यवसाय कर, व्यापार, आजीविका व सेवायोजन, पशु व बोटीवरील कर, वर्तमानपत्रांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या व त्यांनी स्थानिक नागरी प्राधिकरणाकडून जेवढा कर वसूल केला त्याव्यतिरिक्त जाहिरातीवरील वर्तमानपत्रांखेरीज मालाच्या खरेदी-विक्रीवरील कर (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक १८ व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १० पहा).
७. उपयोग, वापर किंवा विक्री यासाठी स्थानिक नागरी विभागात आणलेल्या मालाच्या प्रवेशावरील उपकर (तसेच ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ पहा).
८. शहर नियोजन योजना.
९. विनिर्दिष्ट केले असेल त्याप्रमाणे नवीन वसाहतींच्या नागरी वृद्ध केंद्राचे नियोजन व निष्पादन करणे आणि अशा केंद्राच्या विकासाचे काम सोपविलेली अभिकरणे.
१०. मुंबई महानगर प्रदेश विकास व तत्सम प्राधिकरणे.
- १०-अ. न्हावा शेवा बंदराकरिता पायाभूत सवलतींच्या तरतुदीसंबंधातील व त्याच्या विकासासंबंधातील बाबी (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ३९ पहा).
११. शहर नियोजन व मूल्यनिर्धारण विभाग.
१२. दिनांक ९ डिसेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१३. दिनांक ९ डिसेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१४. दिनांक ३० एप्रिल १९८५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१५. दिनांक १४ सप्टेंबर १९८५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१६. (स्थानिक नागरी स्वयंशासन संस्थांद्वारे आकारणी करण्यात येत असेल तेव्हा) जमिनी व इमारती यांवरील कर. नागरी जमीन (कमाल मर्यादा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ (१९७६ चा ३३) यामध्ये व्याख्या केलेल्या नागरी संकुलातील जमिनी व इमारती यावरील कर, व अशा जमिनींच्या वापरकर्त्यातील बदलासाठी रूपांतरण अधिभाराची वसुली करणे (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ व २८ आणि ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १२ पहा).
१७. रेल्वे, समुद्र किंवा हवाई वाहतूक यांद्वारे केलेल्या मालांवरील किंवा प्रवाशांवरील सीमा कर, रेल्वे प्रवासभाडे व वाहतूक खर्च यांवरील कर (स्थानिक नागरी समित्यांशी जेव्हा संबंधित आहे तेवढा) (तसेच ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा).
१८. (ज्या ठिकाणी नगरपालिका समित्या आहेत) नागरी थंड हवेच्या ठिकाणांचे स्थानिक प्रशासन व तशा ठिकाणांवर अधीक्षकांच्या नियुक्त्यांचा समावेश आहे.
१९. टाणे खाडीवरील पूल व मुंबई मार्ग विकास योजना यासंबंधातील बांधकामांखेरीज बृहनमुंबईचा विकास व त्यात अंतर्भूत असलेले पुनःप्रापण प्रकल्प नागरी जमीन (कमाल मर्यादा व विनियमन) अधिनियम, १९७६ (१९७६ चा ३३) याअन्वये संपादन केलेल्या जमिनीचा विकास (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक १२ पहा).

- + = १९-अ. नागरी जमीनधारणा (कमाल मर्यादा आणि नियमन) अधिनियम, १९७६ चा “ जेथवर ” इतर कोणत्याही विभागास नेमून दिलेल्या बाबींशी संबंध येतो त्याखेरीज (कृपया महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्र.२ पहावा).
- + = दिनांक २३ ऑक्टोबर २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
२०. महानगरपालिका व नगरपालिका यांच्या अधिकारितेखालील क्षेत्रातील गुरांचे कोंडवाडे यांचा अंतर्भाव असलेले कोंडवाडे व गुरांचा प्रतिबंध (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २२-अ व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १६-अ पहा).
- २०-अ. महानगरपालिका व नगरपरिषदा यांच्या अधिकारितेखालील क्षेत्रांमध्ये जैव-वायुसयंत्रांच्या (बायो गॅस प्लन्ट) योजनांचे प्रशासन (तसेच ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १६-ब पहा).
- २०-ब. नागरी क्षेत्रातील कत्तलखान्यांचे बांधकाम, परिक्षण व नियंत्रण (तसेच कृषी,पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ४१ व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ पहा).
- २०-क. नगरपालिका ट्राममार्ग (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक १४-अ व गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ३८ पहा).
- २०-ड. नागरी (नगरपालिका) सेवासंबंधातील, शहरांसाठी विशेष विकास कार्यक्रम.
- २०-इ. नगरपरिषदेच्या किंवा महानगरपालिकेच्या स्थानिक सीमांच्या आतील तीर्थयात्रेच्या स्थळांसाठी विशेष विकास कार्यक्रम.
- = = २०-फ. नागरी परिवहन (नागरी परिवहन प्रकल्पासह).
- = = दिनांक ६ जुलै २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- SU** २०-ग. नागरी भागामध्ये होणारी अनैसर्गिक लोकसंख्या वाढ.
- दिनांक १९ ऑगस्ट २००४ च्या अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

दोन. सर्वसाधारण

२१. नगरविकास विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
२२. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनार्थ चौकशी व आकडेवारी.
२३. या सूचीतील कोणत्याही बाबींसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
२४. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि नगरविकास विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

७. वित्त विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. वित्त विभाग.

१. राज्याचा अर्थसंकल्प तयार करणे, अंदाज व अनुदाने, वित्त विधेयके, विनियोजन विधेयके आणि राज्यांच्या एकत्रित व आकस्मिक निधी संबंधातील कायदा.
२. विनियोजन अहवाल व वित्तलेखे.
३. स्वेच्छाधीन व पंचवार्षिक संविदा अनुदाने.
४. वित्तीय साधने.
५. कराधान-केंद्र व राज्य, स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी आकारलेले कर वगळून.
- ५-अ. सर्व प्रकारचे कर, करेतर महसूल आणि महसुलाच्या संकीर्ण बाबी यातील वाणिज्यिक महसुलाचे संनियंत्रण.
६. मुंबई ऊस उपकर अधिनियम, १९४८.
७. वृत्तपत्र जाहिरात कर.
८. केंद्र शासन उत्पादन शुल्क.
९. (अ) विक्रीकर कायदे.
(ब) ऊस उपकर/खरेदी कर.
(क) कृषी आयकर.
(ड) वित्त अधिनियम.
१०. राज्य सार्वजनिक प्रतियुतीसंबंधातील सार्वजनिक ऋणाचा समावेश असलेले ऋण, ठेवींची गुंतवणूक.
११. शेअर बाजार व वायदा बाजार.
१२. चलन, नाणी व वैध चलन (टाकसाळ).
१३. संघ शासनाने विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे सीमाशुल्क सरहद्दीमधून आयात व निर्यात.
१४. भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची एकमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आले. त्या महामंडळाव्यतिरिक्त इतर महामंडळांचे विधिद्वारा संस्थापन; विनियमन व समापन करणे (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १५ पहा).
- १४-अ. राज्य सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमांचे समन्वयन व पर्यवेक्षण करणे व त्यासाठी सुकाणू समिती स्थापन करणे.
- sh** १४-ब. शासन निर्णित वित्त विभागास सोपविलेल्या सार्वजनिक उपक्रमांचे परिसमापन किंवा निर्गुंतवणूक,
- sh** १४-क. महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक उपक्रम (पुनर्रचना व इतर विशेष तरतुदी) अधिनियम, २००० (सन २००१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक-३३)
१५. भारतीय भागीदारी अधिनियम, १९३२ व मुंबई व्यापारेतर निगम अधिनियम, १९५९ च्या प्रशासन खेरीज व्यापार व वाणिज्य (वित्तीय बाजू) व व्यापारी संघटना, (तसेच विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ५-अ पहा).
१६. बँक व्यवसाय.
१७. महानगरपालिकांना कर्जे.
१८. राज्याच्या वित्तव्यवस्थेवर परिणाम करणाऱ्या कोणत्याही इतर बाबी.
१९. वेतन, भत्ते, निवृत्तिवेतने, सेवेच्या इतर वित्तीय शर्ती व संवर्ग संख्या (सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४९ च्या अधीनतेने).
२०. वित्तीय अधिकार प्रदान करणे.
२१. लेखा व कोषागार संचालनालय.
- ZX** २१-अ. उपायनगर- तोषाखाना.
ZX दिनांक १७ जून २००३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
२२. लेखापरीक्षा.

२३. अल्पबचत मोहीम.

(sh दिनांक २२ मार्च २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले)

२३-अ. महाराष्ट्र वित्त आयोग.

२३-ब. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विकास मंडळाच्या कार्यक्षेत्रासाठी योजनेतर खर्चाच्या निधीचे, राज्याची एकूण गरज विचारात घेऊन समन्यायाने वाटप करण्यासंबंधीच्या सर्व बाबी.

दिनांक १८ ऑगस्ट १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

००० २३-क. अतिरिक्त संवर्ग कक्ष

००० दिनांक ११ जानेवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

दोन. सर्वसाधारण.

२४. वित्त विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.

२५. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनार्थ चौकशी व आकडेवारी.

२६. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील परंतु, कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.

२७. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा त्याच्या ताब्यात असलेली व वित्त विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे; जमिनी व इमारती.

८. सार्वजनिक बांधकाम विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. सार्वजनिक बांधकामे विभाग.

१. इतर कोणत्याही विभागाला नेमून दिले असतील त्याखेरीज, राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निश्चित केलेली व शासनाच्या ताब्यात असलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.
२. २५९, सार्वजनिक बांधकामे या अन्वये राज्यपालांच्या निवासावरील सर्व बांधकाम खर्च, औद्योगिक व जमीन योजनांशी संबंधित बांधकामे.
३. संघ राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली (नौदल, सेवादल व वायुदल यांच्या बांधकामांसह) बांधकामे, जमिनी व इमारती (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक २६ पहा).
४. संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची एक मधील नोंद क्रमांक ६७ मध्ये अंतर्भूत असलेल्या ऐतिहासिक स्मारकांखेरीज ऐतिहासिक स्मारके (तसेच पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य, विभागाखालील नोंद क्रमांक ३० व नोंद क्रमांक ३९ पहा).
५. (अ) रस्ते व इमारतीविषयक शीर्षे.
(ब) मुंबई विकास योजनाविषयक शीर्षे, याखालील अर्थसंकल्प व लेखे.
६. केंद्र शासनाचे अभिकरण म्हणून महाराष्ट्र शासनाकडे सोपविण्यात आले असतील त्याप्रमाणे अंशतः किंवा संपूर्णपणे केंद्रीय महसुलाकडे खर्ची घालण्याजोग्या अशा बांधकामांचे केंद्र शासनाच्यावतीने निष्पादन व परिरक्षण करणे आणि या कामांच्या संबंधात असलेले कोणतेही अर्थसंकल्प व लेखे ठेवणे.
७. उपवने व उद्याने (राष्ट्रीय उपवनांखेरीज). (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ४९ पहा).
८. शासकीय इमारतीमध्ये वीज सामग्री बसवणे व परिरक्षण करणे (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक २१ पहा).
९. रेल्वेवर पूल/भुयारी मार्ग यांसह रस्ते व पूल (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ३७ पहा).
१०. उपनगरी प्रमुख मार्ग.
११. ठाणे खाडी पुलासंबंधातील बांधकामे.
१२. मुंबई मार्ग विकास योजना (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १९ पहा).
१३. पथकर.
१४. नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी मदतीसाठी रस्ते, इमारती इत्यादींसारखी साह्यकारी बांधकामे करणे (महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ३८ व ३९ पहा).
- १४-अ. राजमार्ग (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ३८ व नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २०-क पहा).
- १४-ब ते दिनांक १ ऑगस्ट १९८५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- १४-ह

दोन. सर्वसाधारण.

१५. दिनांक ४ सप्टेंबर १९९९ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१६. सार्वजनिक बांधकाम विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधी हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
१७. या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
१८. या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबींच्या संबंधातील परंतु, कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
१९. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि सार्वजनिक बांधकाम विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

se ९. जलसंपदा विभागाला नेमून दिलेले विषय

se एक. पाटबंधारे.

१. भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीमधील सूची एकच्या तरतुदींच्या अधीनतेने पाटबंधारे व कालवे तयार करणे व गटारे व बंधारे, जल साठवण व जल-ऊर्जा निर्माण करणे.
२. सिंचन प्रयोजनांसाठी नलिकाकूप तयार करणे.
३. उपसा सिंचन (६०० हेक्टरपर्यंतची लहान पाटबंधारे कामे वगळून).
४. पाटबंधारे, जलविद्युत व बहुउद्देशीय प्रकल्प योजना आखणे, अन्वेषण, सिद्धता व अंमलबजावणी करणे.
५. पाटबंधारे शीर्षाखालील अर्थसंकल्प व लेखे ठेवणे.
६. केंद्र शासनाचे अभिकरण म्हणून महाराष्ट्र शासनाकडे सोपवण्यात आले असतील त्याप्रमाणे केंद्रीय महसुलाकडे खर्ची घालण्याजोग्या बांधकामांचे केंद्र शासनाच्यावतीने निष्पादन व परिरक्षण करणे आणि जलसंपदा विभागाशी संबंधित आहे तेथवर, कोणतीही बांधकामे असल्यास अशा कामांसंबंधित अर्थसंकल्प व लेखे ठेवणे.
७. पाणी वाटप व अधिसूचित केलेल्या जलसंधारणाचे नियंत्रण, जलसिंचन गटांना मंजुरी देणे, आगाऊ रकमा, पाणीपट्टी इत्यादीची वसुली करणे.
८. पाटबंधारे अधिनियमांची अंमलबजावणी करणे.
९. लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण.
१०. महाराष्ट्र पाटबंधारे विकास महामंडळ व तत्सम संस्था.
११. सुधार पट्टीची व्यवस्था करणे.
१२. प्रकल्पाखाली असणाऱ्या क्षेत्रांवरील जलसिंचन उपकराची वसुली करणे.
१३. पूरनियंत्रण कामे.
१४. पाटबंधारे व बहुउद्देशीय प्रकल्प व पूर नियंत्रण बांधकाम योजनेसाठी भारत सरकारकडून कर्जाची व्यवस्था करणे.
१५. पानथळ क्षेत्रांच्या सुधारणेसाठी जलनिस्सारण योजना तयार करणे व त्यांची अंमलबजावणी करणे.
१६. दिनांक २४ मार्च १९८२ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१७. अभियांत्रिकीमधील संशोधन.
१८. आंतर-राज्यीय नदीच्या पाण्याचा वाद.
१९. जलसिंचन व बहुउद्देशीय प्रकल्पांशी संबंधित हवाई व भूशास्त्रीय सर्वेक्षण करणे.
२०. हवामान शास्त्रविषयक संघटना व वेधशाळा.
२१. शासकीय मध्यवर्ती कर्मशाळा व भांडार, नागपूर.
२२. खार जमिनी.
- २२-अ. भूकंपशास्त्र.

दोन. सर्वसाधारण.

२३. जलसंपदा विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याच्या थकबाकीची रक्कम निर्लेखित करणे.
२४. या अनुसूचीतील कोणत्याही विषयाच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
२५. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील, परंतु, कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात आलेल्या फीचा अंतर्भाव नसलेली फी.
२६. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली व जलसंपदा विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

se तीन जलसंपदा

२७. जलसंपदेचे अनुमान.
(se दि. २६ ऑक्टोबर २००४च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.)

१०. विधि व न्याय विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक. विधि व न्याय उप विभाग.

१. राज्य विषय व समवर्ती विषय या संबंधीच्या राज्य विधानमंडळातील विधि विधानासंबंधातील मसुदा लेखन व इतर तांत्रिक बाबी. (तसेच संसदीय कार्य विभागातील नोंद क्र.२ पहा.).
२. दोषमुक्ती विरुद्ध अपील करणे व शिक्षा वाढविण्यासाठीचे अर्ज.
३. संस्था नोंदणी अधिनियम, साहित्यिक, वैज्ञानिक, धार्मिक व इतर संस्था व संघटना यांचे प्रशासन.
४. लेख प्रमाणक (नोटरी) अधिनियम, १९५२ ची अंमलबजावणी.
५. महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ५२ व ५५ यामध्ये ज्यांचा अंतर्भाव आहे, त्याखेरीज मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, धर्मादाय, धर्मादाय संस्था, धर्मादाय व धार्मिक दानविधि यांचे प्रशासन (तसेच विधि व न्याय विभागाखालील नोंद क्र.१८ पहा.).
- ५-अ. भारतीय भागीदारी अधिनियम, १९३२ व मुंबई व्यापारेतर निगम अधिनियम, १९५९ यांचे प्रशासन (तसेच वित्त विभागाखालील नोंद क्रमांक १५ पहा).
६. सरकारी अभियोक्त्यांच्या नियुक्त्या, पारिश्रमिक, इत्यादी.
७. ज्या खटल्यांमध्ये शासन एक पक्ष असतो असे दिवाणी न्यायालयीन खटले चालवणे व राज्य विधि अधिकारी, सरकारी अभियोक्ते व विशेष समुपदेशी यांच्या नियुक्त्या करणे व पारिश्रमिक देणे.
८. नाविक अधिकारिता.
९. वाद व समन्स.
१०. विधी व व्यवसाय.
११. सर्वोच्च न्यायालय व उच्च न्यायालय याखेरीज सर्व न्यायालयातील न्यायस्थापना व रचना उच्च न्यायालयाचे अधिकारी व कर्मचारी यांचे प्रशासन, सर्वोच्च न्यायालय वगळता सर्व न्यायालयांतील न्यायालयीन फी वसूल करणे यामध्ये वसुली व विधि विधान यासंबंधीच्या तत्वांचा समावेश असेल परंतु यास न्यायालयीन फी संबंधातील कायद्याचे प्रशासन व अंमलबजावणी यांचा समावेश असणार नाही (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंदी क्रमांक १,१३ व ३४ पहा).
- ११-अ. दिनांक २५ ऑक्टोबर, १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- ११-ब. महाराष्ट्र राज्य विधी सहाय्य व मार्गदर्शन योजना, १९७९.
१२. भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीमधील सूची एक किंवा दोन यांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही बाबीसंबंधीच्या कायद्याविरुद्धचे गुन्हे वगळता व नागरी अधिकाराच्या मदतीसाठी नौदल, सेनादल व वायूदल आणि इतर कोणतीही सशस्त्र दले यांचा वापर वगळता फौजदारी कायदा यांसह संविधानाच्या प्रारंभी भारतीय दंड संहितेमध्ये समाविष्ट केलेल्या सर्व बाबी.
१३. संविधानाच्या प्रारंभी दिवाणी प्रक्रिया संहितेमध्ये समाविष्ट केलेल्या सर्व बाबींसह दिवाणी प्रक्रिया.
१४. संविधानाच्या प्रारंभी दिवाणी प्रक्रिया संहितेमधील सर्व बाबींचा समावेश असलेली दिवाणी प्रक्रिया, जमीन महसुलाची थकबाकी आणि त्या राज्याबाहेरील वसुलीयोग्य रकमांसह कर व इतर सार्वजनिक मागण्यांच्या रकमा यांसह मागण्यांच्या राज्यातील वसुली.
१५. पुरावे व शपथ, विधि मान्यता, सार्वजनिक अधिनियम व अभिलेखन आणि न्यायिक कार्यवाही, प्रादेशिक विधि अहवाल.
१६. दिनांक ११ जुलै, २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१७. शेतीयोग्य जमीन, संयुक्त व विभक्त कुटुंब यांच्या बाबतीत असेल त्याखेरीज मृत्यूपत्रे, मृत्यूपत्ररहितता व उत्तराधिकार व्यक्तीगत कायदांच्या अधीनतेने संविधानाच्या प्रारंभाच्या लगतपूर्वी ज्या बाबींच्या संबंधात पक्ष न्यायिक कार्यवाहीत गुंतलेले होते अशा सर्व बाबी.
१८. महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ५५ व विधि व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ यामध्ये अंतर्भूत असतील त्याखेरीजचे विश्वस्त व विश्वस्त संस्था.
१९. भागीदारी, अभिकरण, वाहणावळ संविदा व इतर विशेष प्रकारच्या संविदा यांचा अंतर्भाव असलेले परंतु शेतजमिनीशी संबंधित संविदांचा अंतर्भाव नसलेल्या संविदा.
२०. लवाद.
२१. दिवाळखोरी व नादारी.
२२. कारवाईयोग्य अपकृत्ये.

२३. सर्वोच्च न्यायालय वगळता इतर सर्व न्यायालयांची अधिकारिता व अधिकार.
- # # २३-अ औद्योगिक आणि कामगार न्यायालयाच्या शक्ती आणि कार्यक्षेत्रे.
दिनांक १ एप्रिल, २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
दिनांक २५ ऑक्टोबर, २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
२४. नादारी फिर्याद खर्च.
२५. महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त.
२६. विधि व न्याय विभागातील संकलनाचे पुनरीक्षण व अधिनियम, स्थानिक नियम व आदेश यांचे पुनर्मुद्रण.

दोन. सर्वसाधारण.

२७. विधि व न्याय विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधात हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
२८. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
२९. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
३०. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली व शासनाच्या ताब्यात असलेली व विधि व न्याय विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

११. उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. उद्योग विभाग.

१. नवशोध, पेटंट, संकल्पचित्रे, व्यापारचिन्हे व व्यापारी मालचिन्हे.
२. राज्यातील व्यापार व वाणिज्य आणि उत्पादन मालाचा पुरवठा व वितरण करणे आणि भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची तीन मधील तरतुदींच्या अधीनतेने ग्रामीण उद्योगांखेरीज, इतर उद्योगातील उत्पादन.
- #* २-अ. व्यापार व वाणिज्य संबंधी राज्याचे सर्वसाधारण धोरण
- #* २-ब. व्यापार व निर्यात विकास.
- #* २-क. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय व्यापारी मेळे व प्रदर्शनांचे आयोजन आणि सहयोग
- #* २-ड. हातमाग व हस्तकलेला उत्तेजन देणे व त्यासंबंधी प्रशिक्षण याऐवजी
- XZ २-ड. हस्तेकलेला उत्तेजन देणे व त्यासंबंधीचे प्रशिक्षण. _____
XZ दिनांक २६ मार्च, २००३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- #* २-इ. निर्यातीसाठी गोदामे, शीतगृहे, दळणवळण इत्यादी पायाभूत सोयी उभ्या करण्यास मदत
- #* २-फ. निर्यात विकास क्षेत्र आणि तत्सम संस्था यांना निर्यातीसाठी सुविधा
- #* २-ग. राज्यस्तरीय निर्यात विकास परिषद
- #* २-ह. व्यापार व वाणिज्य या संबंधी सर्व बाबींसाठी केंद्र शासनाशी संपर्क
- #* २-य. व्यापार व वाणिज्य यासाठी साधन सामग्रीचे संघटन
- #* २-ज. नियोजन विभागाच्या नोंद क्रमांक ६ व १५ व्यतिरिक्त विकास योजनांसाठी अपारंपारिक साधन सामग्रीचे संघटन.
- #* २-क. व्यापारी संस्थांना केंद्र शासनाकडून परवाने मिळण्यासाठी मदत करणे
- #* २-ल. केंद्र शासनाच्या व्यापार व वाणिज्य विभागाच्या अखत्यारीत असलेल्या सर्व विषयासंबंधात केंद्र व राज्य शासनामध्ये समन्वय
- #* २-म. राज्याच्या सर्व विभागांसाठी निर्यात व्यवस्था करणे, जसे साखर, कापूस, हातमाग व हस्तकलेच्या वस्तू
- #* २-न. आंतरराष्ट्रीय हवाई प्रवासी आणि मालवाहतूक केंद्र व तदनुषंगिक बाबी
- #* दिनांक २७ नोव्हेंबर २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
३. दिनांक १७ ऑक्टोबर, १९७५ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
४. भांडारे.
५. दिनांक १६ नोव्हेंबर, १९७७ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
६. शासकीय मुद्रणालये, लेखनसामग्री व शासकीय प्रकाशने (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ७० व शालेय शिक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक २४ आणि उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक २८ पहा).
७. गॅस व गॅससंबंधातील कामे [जैववायू (बायोगॅस) योजना वगळता], मुंबई गॅस पुरवठा अधिनियम, १९३० ची अंमलबजावणी करणे.
८. औद्योगिक विकासाकरिता लोखंड, पोलाद व सिमेंट यांचा पुरवठा करणे (तसेच कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ व अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ पहा).
९. औद्योगिक उपक्रमासाठी बांधकाम साहित्यावर आणि इमारती बांधकामावर नियंत्रण ठेवणे (तसेच अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ पहा).
१०. औद्योगिक वापरासाठी दगडी कोळसा, कोक (त्यापासून उत्पादित पदार्थासह) यांचा पुरवठा व वितरण करणे आणि भारत शासनाचा अत्यावश्यक सेवा अधिनियम, १९५५ (सन १९५५ चा १०) खाली त्यांच्यावर मूल्य नियंत्रण ठेवणे (तसेच अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ९ पहा).
११. औद्योगिक प्रयोजनासाठी मिश्र अल्कोहोलची निर्मिती व वापर.
१२. साखर कारखान्यांची स्थापना (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २६-ड व सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ पहा).
१३. भारतीय संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील सूची एकमधील तरतुदींच्या अधीनतेने, पुढील उद्योग वगळता इतर सर्व उद्योगांसह कुटीर व ग्रामोद्योग -
(एक) औद्योगिक सहकारी संस्था म्हणजेच सहकारी तत्त्वावर आधारित संघटित उद्योग.
(दोन) हातमाग व यंत्रमाग उद्योग (तसेच सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाखालील नोंद क्रमांक १५ व ३९ पहा).

- १३-अ. दिनांक २७ फेब्रुवारी, १९८९ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१४. दिनांक २७ फेब्रुवारी, १९८९ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१५. बँक महामंडळे, आयुर्विमा महामंडळे, वित्तीय महामंडळे व संस्थापित न झालेल्या व्यापारी संस्था यांचा समावेश करून व्यापार महामंडळे वगळता इतर महामंडळांचे विधिद्वारा संस्थापन करणे, विनियमन करणे व समापन करणे (तसेच वित्त विभागाखालील नोंद क्रमांक १४ पहा).
१६. महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळ.
१७. मुख्यतः औद्योगिक प्रयोजनासाठी पाणीपुरवठा योजना (तसेच पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभागाखालील नोंद क्रमांक १ आणि ३ पहा).
१८. दिनांक २८ जून, १९९६ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- #*** १८. महाराष्ट्र लघुउद्योग विकास महामंडळ
#* दिनांक २७ नोव्हेंबर २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
१९. महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळ.
२०. औद्योगिक प्रयोजनासाठी भट्टीतेलाचे (फर्नेस ऑईल) वितरण करणे (तसेच कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ आणि अन्न, नागरीपुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ पहा).
- २०-अ. सुशिक्षित बेरोजगारांसाठी बीज भांडवल योजना.
- २०-ब. दि. २३ फेब्रुवारी १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- २०-क. खादी व ग्रामोद्योग मंडळ व प्रादेशिक विकास महामंडळ याखालील कृषी कार्यक्रम.
- २०-ड. खादी व ग्रामोद्योग मंडळ.
- २०-इ. दिनांक १३ मार्च, २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

दोन. ऊर्जा विभाग.

२१. वीज शुल्कासह वीज (शासकीय इमारतीमधील विद्युत संच मांडण्याची बांधणी व परिरक्षण वगळून), (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ पहा).
२२. भारतीय वीज अधिनियम, १९१० वीज (पुरवठा) अधिनियम, १९४८, मुंबई उद्वाहन अधिनियम, १९३९, मुंबई वीज (विशेष शक्ती) अधिनियम, १९४८ यांचे प्रशासन.
२३. अंबरनाथ वीजपुरवठा.
२४. महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळ.
२५. औष्णिक वीज केंद्राची बांधणी व औद्योगिक विजेची निर्मिती व वितरण करणे.
२६. जल विद्युत शक्तीची निर्मिती व वितरण.
- २६-अ. शासकीय विभागाच्या नियंत्रणाखाली ऊर्जा संधारण समन्वयन व कार्यक्रम.
- २६-ब. नवीन व नवकरणीय ऊर्जा.
 दिनांक ७ डिसेंबर २०१२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

#* तीन. खाणकाम व भूशास्त्रीय सर्वेक्षण.

#* दिनांक २७ नोव्हेंबर २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

- #*** २७. भूशास्त्रीय सर्वेक्षण.
- #*** २८. केंद्र शासनाच्या नियंत्रणाखालील, संसदेने विधिद्वारे लोकहितास्तव इष्ट असल्याचे घोषित केलेले असतील अशा मर्यादेपर्यंतचे खाणकाम व खनिज विकासासंबंधीचे विनियमन.
- #*** २९. तेल क्षेत्रे (विनियमन व विकास) अधिनियम, १९४८ व पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायू अधिनियम, १९५९ बाबतीत पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायू संवर्धन व विकास यासंबंधातील समन्वेषण अनुज्ञापतीच्या व खाणकाम भाडेपट्ट्याचे विनियमन करणे.
- #*** २९-अ. १. भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय
 २. महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ, नागपूर आणि
 ३. मॅगनिज ओअर (इंडिया) लिमिटेड यांच्या आस्थापना व प्रशासनाशी संबंधित सर्व प्रकरणे
- #*** २९-ब. पुढील अधिनियम व नियमासंबंधी सर्व बाबी -
 अ. प्रमुख खनिजाचे खनिपट्टे मंजूरी

- ब. खनिज सवलत नियम, १९६०
- क. खाण व खनिजे (विनियमन व विकास) अधिनियम, १९५७
- ड. कोळसा खाणी (राष्ट्रीयीकरण) अधिनियम, १९७३
- इ. कोळश्या संबंधी (संपादन व विकास) अधिनियम, १९५७
- फ. कोळसा खाणी (संवर्धन व विकास) अधिनियम, १९७४
- ग. खनिज (संवर्धन व विकास) नियम, १९५८
- #* दिनांक २७ नोव्हेंबर २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

चार. कामगार विभाग.

- ३०. कामगारांची परिस्थिती, कामगारांचा भविष्यनिर्वाह निधी व सुखसोयी यांसह कामगार कल्याण.
- ३१. श्रमिक भरपाई, मालकांचे दायित्त्व, निःसमर्थता व वार्धक्य निवृत्ती वेतन.
- ३२. समेट अभिनिर्णय व लवाद, संप, टाळेबंदी यांसह औद्योगिक व कामगार वाद (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक ५४ पहा).
- ३३. कामगार संघटनांची नोंदणी.
- ३४. कारखाने.
- ३५. बॉयलर
- ३६. वेतन प्रदान.
- ३७. प्रसूति लाभ.
- ३८. कामगार राज्य विमा (तसेच सार्वजनिक आरोग्य विभागाखालील नोंद क्रमांक ५-क पहा).
- ३९. औद्योगिक रोजगारांसाठी सामाजिक सुरक्षा व सामाजिक विमा स्थायी आदेश.
- ४०. दुकाने व वाणिज्यिक आस्थापनांमधील सेवेच्या शर्ती इत्यादी.
- ४१. दिनांक १ एप्रिल २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- ZZ ४१. औद्योगिक व कामगार न्यायालयाच्या शक्ती आणि कार्यक्षेत्रे
ZZ दिनांक २५ ऑक्टोबर २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- ४२. दिनांक ५ फेब्रुवारी १९७९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

पाच. सर्वसाधारण.

- ४३. उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
- ४४. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
- ४५. या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील, परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
- ४६. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

१२. ग्रामविकास विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक. ग्रामविकास विभाग.

१. ग्रामीण भागातील स्थानिक स्वराज्य म्हणजेच जिल्हा परिषद, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती यांची रचना, अधिकार कामे व सेवा.
२. दिनांक ९ नोव्हेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३. दिनांक ५ जून १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
४. दिनांक ५ जून १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
५. ग्रामीण भागातील कत्तलखान्यांचे बांधकाम, परिरक्षण व नियंत्रण, (तसेच कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ४१, नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २०-ब व ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्रमांक १६-अ पहा).
६. सामूहिक विकास कार्यक्रम.
७. स्थानिक विकास.
८. बहुउद्देशीय प्रकल्प व आदिवासी विकास गट.
९. राज्य परिवहन मार्ग विकास निधी (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २७,३८ व ४० पहा).
१०. वृत्तपत्रांतील प्रसिद्ध केलेल्या जाहिराती व त्यांच्यावर ग्रामीण भागात जेवढा कर आकारलेला असेल त्याखेरीज जाहिरातीवर आधारित वृत्तपत्र वगळता मालाच्या खरेदी व विक्रीवरील कर, पशू व बोटीवरील कर, आजीविका व सेवायोजन, व्यापार, व्यवसाय कर, प्रतिव्यक्त कर वसूल करणे (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक १८ व नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ पहा).
११. ग्रामीण स्थानिक क्षेत्रात वापर, विनिमय किंवा विक्रीसाठी बाहेरून आलेल्या मालावरील उपकर (तसेच नगर विकास विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ पहा).
१२. जमिनी व इमारती यावरील कर (त्यांच्यावर ग्रामीण भागातील स्वयंशासित समित्यांद्वारे जेवढा कर आकारण्यात येत असेल तेवढा). (तसेच महसूल व वन विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ आणि २८ व नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १६ पहा).
१३. रेल्वे, समुद्र किंवा हवाई वाहतुकीद्वारे वाहून आणलेल्या मालावरील किंवा प्रवाशांवरील सीमाकर, रेल्वे प्रवास भाडे व वाहतूक यांवरील कर (स्थानिक नागरी समित्यांशी संबंधित असेल तितपत). (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १७ पहा).
१४. दिनांक २४ जून, १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
१५. ग्रामविकास.
- १५-अ. ग्रामीण भागातील बेघर व भूमिहीन मजूर यांच्यासाठी घराकरिता जागेची आणि झोपड्यांच्या बांधकामाची तरतूद करण्याच्या योजना.
- x* sa (१) ग्रामीण क्षेत्रातील कामगार (पहा गृहनिर्माण विभागाखालील नोंद क्रमांक ६-अ आणि नोंद क्रमांक ६-ब सुद्धा पहा.)
x* दिनांक १९ एप्रिल, २००२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- sa (२) प्रधानमंत्री ग्रामोदय योजना.
- sa (३) ग्रामीण गृहनिर्माणासाठी पत-नि-अर्थसहाय्य योजना (पहा गृहनिर्माण विभागाखालील नोंद क्र. ६)
- sg (४) इंदिरा आवास योजना
- १५-ब. कोणत्याही ग्रामपंचायतीच्या स्थानिक मर्यादेत यात्रा स्थळासाठी विशेष विकास कार्यक्रम.
- sa दिनांक २९ जानेवारी २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- sg दिनांक ९ नोव्हेंबर २००५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
१६. ग्रामीण भागातील दफन व दफनभूमी आणि दहन व दहनभूमी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा व नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक ३ पहा).
- १६-अ. महानगरपालिका व नगरपालिका यांच्या अधिकारितेखाली असलेल्या भागांतील कोंडवाड्यांखेरीज गुरांचे इतर ठिकाणांचे कोंडवाडे यांसह गुरांच्या अपप्रवेशावर बंदी घालणे व त्यांना कोंडवाड्यात डांबणे (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २२-अ व नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २० पहा).
- १६-ब. ग्रामीण भागातील जैव-वायू संयंत्र योजनेचे प्रशासन (नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २०-अ पहा).
- १६-क. एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम यांसारख्या अभिकरणांनी चालवलेली जिल्हा ग्रामीण विकास अभिकरणे व योजना. (जवाहर रोजगार योजना वगळून) आणि राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम.

- >> १६-क. ग्रामीण दूरध्वनी यंत्रणा. (तसेच सामान्य प्रशासन विभागातील नोंद क्र. ३५ व गृह विभागातील नोंद क्र. २२ पहा).
 >> दिनांक ४ सप्टेंबर १९९९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- sn** १७. राष्ट्रीय समविकास योजना (आरएसव्हीवाय)/मागासभागासाठी अनुदान निधी योजना (बीआरजीएफ)
 (**sn** दिनांक २५ जानेवारी २००७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले)

एक-ए

- १६-ड. दिनांक ९ नोव्हेंबर १९९५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- १६-ई. }
 १६-फ. }
 १६-ग. } दिनांक २६ सप्टेंबर २०१७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
 १६-ह. }
 १६-य. }
 १६-ज. }

दोन. सर्वसाधारण.

१७. ग्रामविकास विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
१८. यासूचीमधील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
१९. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
२०. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि ग्रामविकास विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

१३. अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक. अन्न

१. जिल्ह्यांना अन्न पुरवठा करणे, अन्नधान्यांच्या किमती व आधार किमती.
२. बृहन्मुंबईचे अन्न प्रशासन.
३. अन्न लाभांश निधीचे प्रशासन यासह धान्य प्रापण बक्षीस योजना.

दोन. नागरी पुरवठा.

४. मुंबई अत्यावश्यक वस्तू व पशु (नियंत्रण करणे) अधिनियम, १९५८.
५. अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ (१९५५ चा दहा) च्या अर्थातर्गत असलेल्या सर्व अत्यावश्यक वस्तूंचे रास्त किंमतीच्या दुकानांमार्फत वितरण करणे यासह त्यांच्या किंमतीचे स्वेच्छा व सांविधिक विनियमन करणे (तसेच सहकार,पणन व वस्त्रोद्योग विभागाखालील नोंद क्रमांक ५३ पहा).
६. (१) कृषी प्रयोजने आणि (२) औद्योगिक विकास यासाठी होणाऱ्या पुरवठ्याखेरीज लोखंड, पोलाद व सिमेंट यांचा पुरवठा व वितरण करणे (तसेच कृषी, पशु संवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ७ व उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ पहा).
७. मुंबई इमारत (उभारणी, पुनर्उभारणी व रुपांतरण करणे) अधिनियम, १९४८ चा थिएटर, सिनेमा व सार्वजनिक मनोरंजनाची इतर ठिकाणे यांच्या प्रयोजनांसाठी असलेल्या इमारतींशी जेथवर संबंध येतो तेथवर (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक ९ पहा).
८. अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ (१९५५ चा दहा) खाली ज्यांच्याशी इतर कोणत्याही विभागाच्या व त्यांच्या मूल्य नियंत्रणाचा अनन्य संबंध येत नाही, अशा मोटार स्पिरीट, हाय स्पीड ऑईल, लाईट स्पीड ऑईल, भट्टी ऑईल, केरोसीन इत्यादींसारख्या सर्व पेट्रोलियम पदार्थांचे वितरण करणे. (तसेच कृषी, पशु संवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ८ व उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक २० पहा).
९. अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली कोळसा, कोक यांचा औद्योगिक वापर व त्यांचे मूल्यनियंत्रण याखेरीज कोळसा, कोकचे वितरण करणे (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १० पहा).
१०. मुंबई शहर आणि जिल्ह्यांमधील नागरी पुरवठा कर्मचारीवर्गाशी संबंधित असलेल्या आस्थापनेच्या बाबी, शिधावाटप नियंत्रक व अन्न नियंत्रक, मुंबई संघटना यासंबंधीच्या कामांसह पूर्वीच्या नागरी पुरवठा विभागाशी संबंधित असलेले उर्वरित काम पाहणे.
११. शिधावाटप नियंत्रक व अन्न नियंत्रक, मुंबई यांच्या संघटनेशी जे संबंधित आहेत त्यासहित पूर्वीच्या नागरी पुरवठा विभागाशी संबंधित असलेले विषय—
(एक) नागरी पुरवठा व्यवहार, टेवीचे परतावे इत्यादी संबंधातील शिल्लक असलेल्या दाव्यांबाबत समझोता करणे.
(दोन) अन्नधान्य व इतर वस्तू आणि विभागाने हाताळलेल्या भांडार वस्तू यांमध्ये झालेली हानी निर्लेखित करणे.
(तीन) गोदाम-इमारती, अधिग्रहण केलेल्या जागेतील गोदामाची साधनसामग्री, जड वस्तू यांची विल्हेवाट लावणे व जड वस्तूंची पडताळणी करणे.
(चार) नागरी पुरवठाव्यवहारांमुळे निर्माण होणारे प्रलंबित न्यायालयीन वाद.
१२. भात गिरणी उद्योग (विनियमन) अधिनियम, १९५८ व त्याखालील नियम.
१३. मुंबई पिठाच्या गिरण्या व चक्की अनुज्ञप्ती आदेश यासंबंधातील उर्वरित काम पाहणे.
१४. राज्य सरकारी क्षेत्रात बेकऱ्या सुरु करणे आणि त्यासंबंधित सहाय्यभूत बाबी.
१५. रेल्वे मंडळाने निर्गमित केलेल्या सर्वसाधारण आदेशाखाली शासनाच्यावतीने मालाची/सामानाची ने-आण किंवा वाहतूक करणे.
- १५-अ. वजने व मापे.

दोन-अ. ग्राहक संरक्षण.

- १५-ब. ग्राहक संरक्षण अधिनियम, १९८६.
- १५-क. ग्राहक संरक्षण कामासाठी केंद्र सरकारकडून स्वीकारलेल्या अनुदानाचा वापर करणे.
- १५-ड. ग्राहक शिक्षण व संशोधन.
- १५-इ. ग्राहक संरक्षण क्षेत्रात काम करणाऱ्या संघटना व व्यक्तींना सहाय्य करणे व नवीन ग्राहक संरक्षण संघटना स्थापन करण्यासाठी उत्तेजन देणे.
- १५-फ. ग्राहक संरक्षण व मार्गदर्शन निधी.
- १५-ज. ग्राहक संरक्षण संबंधातील इतर कोणत्याही बाबी.

तीन. सर्वसाधारण.

१६. अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
१७. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
१८. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधात परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
१९. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

१४. नियोजन विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. नियोजन

१. सामाजिक-आर्थिक नियोजना संबंधीची तत्वे व धोरणे या विषयीच्या सर्व बाबी.
 २. नियोजन आयोगाशी संबंधित असलेला सर्व पत्रव्यवहार व अन्य व्यवहार पाहणे.
 ३. जिल्हा व राज्य यांच्यासाठी योजना तयार करणे (आदिवासी उपयोजनांखेरीज योजनांच्या अंमलबजावणीवर लक्ष ठेवणे व त्याचा वेळोवेळी आढावा घेणे. (तसेच आदिवासी विकास विभागाखालील नोंद क्रमांक २ पहा)
- टीप** - योजना या नोंदीच्या प्रयोजनासाठी त्यामध्ये वार्षिक योजना, पंचवार्षिक योजना आणि भावी योजना यांचा समावेश आहे.
४. योजनांतर्गत योजनांचा विकास कार्यक्रम व नियतकालिक प्रगती अहवाल ठेवणे.
 ५. केंद्र पुरस्कृत व केंद्रीय योजना.
 ६. राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत केंद्रीय योजना या दोहोंसाठी केंद्रीय सहाय्य.
 ७. कार्यान्वयनाखालील कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करणे.
 ८. दिनांक ५ फेब्रुवारी, १९७९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
 ९. सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमाखालील प्रकल्पांचा समावेश असलेल्या प्रकल्पाची आखणी, प्रकल्प मान्यता आणि प्रकल्प मूल्यमापन करणे.
 १०. विदेशी तंत्र सहाय्य.
 ११. सर्व विकास कार्यक्रमाचा समन्वय करणे.
 १२. राज्य नियोजन मंडळासाठी राष्ट्रीय विकास परिषदेच्या कक्षेत अंतर्भूत असलेल्या किंवा जिल्हा नियोजनमंडळाशी संबंधित असलेल्या सर्व बाबी.
 १३. २०-कलमी कार्यक्रमाच्या कार्यान्वयनात समन्वय साधणे.
 १४. रोजगार हमी योजनेची अंमलबजावणी करणे.
 १५. विकास कार्यक्रमासाठी संस्थात्मक वित्त व्यवस्था करणे.
 १६. राज्य नियोजन मंडळासाठी सचिवीय सहाय्याची तरतूद करणे.
 १७. अर्थ व सांख्यिकी केंद्र संचालनालय.
 १८. दिनांक ५ फेब्रुवारी १९७९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- X १८. (एक) भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विकास मंडळाच्या आस्थापना व प्रशासन विषयक सर्व बाबी.
- X १८. (दोन) राज्याची एकूण गरज विचारात घेऊन विकास मंडळाच्या क्षेत्रावरील योजनेच्या विकास खर्चासाठी निधीचे समन्यायाने वाटप करण्यासंबंधीच्या सर्व बाबी.
- X दिनांक १८ ऑगस्ट १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

दोन. सर्वसाधारण.

१९. नियोजन विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
२०. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
२१. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील, परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
२२. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि नियोजन विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

<* *- sq si १५. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाला नेमून दिलेले विषय.

*- दिनांक २७ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

<* दिनांक २१ एप्रिल २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे दाखल करण्यात आले.

sq दिनांक २८ मे २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे दाखल करण्यात आले.

si दिनांक ३१ मे, २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे दाखल करण्यात आले.

*- एक. सामाजिक न्याय विभाग.

*- दिनांक २७ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

*- १. मागासवर्गासाठी प्रशासकीय यंत्रणा (अनुसूचित जमाती खेरीज) व सामाजिक न्याय

*- २. मागासवर्ग सहकारी गृहनिर्माण योजना

*- ३. अनुसूचित जाती यांच्या कल्याणासंबंधीच्या योजनेत समन्वय साधणे.

*- दिनांक ९ मार्च २०१७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

> ३-अ. केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय अल्प संख्यांक विकास व वित्त महामंडळ, नवी दिल्ली, यांनी मान्यता दिलेल्या अल्पसंख्यांक वर्गातील जाती-जमातीच्या आर्थिक उन्नतीच्या योजना.

> दिनांक २६ नोव्हेंबर १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आली.

४. दिनांक २२ एप्रिल १९८३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

५. मागासवर्गीय मंडळ.

६. अस्पृश्यता (अपराध) अधिनियम, १९५५ ची अंमलबजावणी करणे.

७. मुंबईची हिंदूंच्या सार्वजनिक पूजे-अर्चेची ठिकाणे (प्रवेश अधिकृत करणे) अधिनियम, १९५६ चे प्रशासन करणे.

*- ८. संविधानाचा अनुच्छेद २७५ (१) खालील अनुदान व केंद्र शासनाने मागास वर्गासाठी मंजूर केलेली इतर अनुदाने.

*- ९. अनुसूचित जमातींची वसतीगृहे वगळता मागासवर्गीयांची वसतीगृहे.

*- १०. अनुसूचित जातींसाठीच्या निवासी शाळा व आश्रमशाळांशी संबंधित असलेल्या सर्व बाबी.

*- दिनांक ९ मार्च २०१७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

११. वृद्ध व अपंग व्यक्तींकरिता गृहे व अपंगालये उभारणे.

१२. सामाजिक-आर्थिक सर्वेक्षणासह सामाजिक कार्यासाठी प्रशिक्षण व त्यातील संशोधन.

१३. सामाजिक कार्यांचे समन्वयन करणे.

१४. दिनांक १५ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

१५. कार्यगृहे, मुक्ती सेनागृह (सुधारगृह).

१६. दिनांक २४ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

१७. दिनांक २४ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

१८. आंधळ्या, बहिऱ्या, मुक्या व मतिमंद व्यक्तींबाबतच्या समस्या.

१९. दिनांक २४ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

२०. दिनांक २४ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

२१. दिनांक २४ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

२२. भारत सेवक समाज.

२३. दिनांक २४ जून १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

२३-अ. ज्या व्यक्तींना गुंगीकरण द्रव्ये व मानसिक स्थिती बिघडवणाऱ्या पदार्थांचे व्यसन जडलेले आहे अशा व्यक्तींचा उपचार, पुनर्वसन व त्यांच्या व्यसनावर प्रतिबंध घालण्यासाठी सर्व शासकीय व अशासकीय विभागांचे समन्वयन करणे.

<* २३-ब. संजय गांधी निराधार अनुदान योजना.

<* २३-क. संजय गांधी स्वावलंबन योजना.

<* दिनांक २१ एप्रिल २००९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

२४. विशेष करून जे इतर कोणत्याही विभागाला नेमून दिलेले नाही असे समाज कल्याणाशी संबंधित असलेले संपूर्ण काम.

एक-अ दारुबंदी प्रचार कार्य उप विभाग.

२४-अ दारुबंदी प्रचार कार्य व दारुबंदी शिक्षण.

%* एक-ब. व्यसनमुक्ती कार्य उप विभाग

%* दिनांक २४ एप्रिल २००२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

%* २४-ब व्यसनमुक्ती प्रचार शिक्षण

%* दिनांक २४ एप्रिल २००२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

si दोन. सांस्कृतिक कार्य विभाग (वगळण्यात आले)

२५. (दि. २ फेब्रुवारी २००९च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)

si (नोंद क्र. २६ ते ३९ वगळण्यात आले)

(दि. ३१ मे, २००६च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)

४०. (दि. २ सप्टेंबर १९९२च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)

४०-अ (दि. २ सप्टेंबर १९९२च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)

si (नोंद क्र. ४० ब ते ४० के वगळण्यात आले)

(दि. ३१ मे २००६च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)

sq तीन. क्रिडा विभाग हे उपशिर्षक व त्याखालील ४१ ते ५४ अ या नोंदी वगळण्यात आल्या.

(दि. २८ मे २००४च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले)

चार- उपशिर्षक आणि नोंदी क्र. ५५ ते ५७ दिनांक २७ एप्रिल १९९३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

चार- सर्वसाधारण.

<* *- **si** ५८. सामाजिक न्याय, व विशेष सहाय्य विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकुमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.

५९. या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.

६०. या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.

<* *- ६१. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि सामाजिक न्याय, विशेष सहाय्य विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

*- दिनांक २७ फेब्रुवारी २००९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

<* दिनांक २१ एप्रिल २००९ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

si दिनांक ३१ मे २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

१६. संसदीय कार्य विभागाला नेमून दिलेले विषय

एक. संसदीय कार्य विभाग

१. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन बोलाविण्याची व सत्र समाप्तीची तारीख ठरविणे. विधानसभा विसर्जित करणे, विधानमंडळाच्या संयुक्त अधिवेशनासाठी राज्यपालांचे अभिभाषण तयार करणे.
२. शासकीय विधेयकांची अधिनियमितता व विधेयक सभागृहापुढे सादर करणे व कोणतेही विधीविधान मंजूर करणे यांच्या संबंधातील बाबी. (तसेच विधी व न्याय विभागाखालील नोंद क्रमांक १ पहा).
३. दोन्ही सभागृहातील वैधानिक व अन्य कार्यालयीन कामकाज यांचे नियोजन व समन्वयन.
४. राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यांद्वारे ज्या प्रस्तावांसंबंधीची नोटीस दिलेली असते त्याच्या चर्चेसाठी विधानमंडळामध्ये शासकीय वेळ नेमून देणे.
५. गटनेते व विरोधी पक्षांच्या प्रतोदांशी संपर्क ठेवणे.
६. विधेयकावरील निवड समित्या व संयुक्त समित्या यांकरिता सदस्यांच्या सूच्या तयार करणे.
७. शासनाने स्थापन केलेल्या समित्यांवर व संस्थांवर विधानमंडळातील सदस्यांच्या नेमणुका करणे.
- ** ७-अ. राज्य शासनाच्या मालकीची किंवा नियंत्रणाखालील मंडळे, महामंडळे किंवा शासनाने नियुक्त केलेल्या समित्यांवरील अध्यक्ष/अशासकिय सदस्य यांना कार्यालयीन व निवासी जागेचे वाटप, भत्ते, सुविधा किंवा इतर मागण्या आणि प्रशिक्षण याबाबतच्या सर्व बाबींवर पर्यवेक्षणांचे अधिकार (कृपया वित्त विभागाखालील नोंद क्रमांक १४-अ पहावी)
** दि. २७ डिसेंबर १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
८. सचिवालयाच्या विभिन्न विभागांसाठी राज्य विधानमंडळातील सदस्यांच्या विचारविमर्श समित्यांचे कार्य.
९. दोन्ही सभागृहांमध्ये मंत्रिमहोदयांनी दिलेल्या आश्वासनांची अंमलबजावणी.
१०. खाजगी सदस्यांचे विधेयक व निर्णय याबाबत शासनाची भूमिका स्पष्ट करणे.
११. मंत्रिमंडळ समितीला संसदीय कार्याबाबत सचिवालयीन सहाय्य देणे.
(एक) समित्यांच्या सभा बोलावणे.
(दोन) कार्यसूचीची कागदपत्रे फिरविणे, इत्यादी.
१२. राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यांचे वेतन व भत्ते.
१३. राज्य विधानमंडळाच्या पीठासीन अधिकाऱ्यांचे वेतन व भत्ते.
१४. कार्यपद्धती विषयक व इतर संसदीय बाबींसंबंधी सचिवालयीन विभागांना सल्ला देणे.
१५. “ राज्य विधानमंडळाच्या समित्यांद्वारे ” करण्यात आलेल्या सर्वसाधारण अर्जांच्या शिफारशींवर सचिवालयीन विभागांनी केलेल्या कार्यवाहीचे समन्वयन करणे.
१६. राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यांच्या आवडीच्या ठिकाणी शासनाने पुरस्कृत केलेल्या भेटी.
१७. राज्य विधानमंडळ सदस्यांचे अधिकार, हक्क व उन्मुक्तता यासंबंधित असलेल्या बाबी.
१८. अविश्वास ठराव, निर्णय इत्यादींसारख्या एकापेक्षा अधिक विभागांशी संबंधित असलेल्या संसदीय बाबी.
१९. संसद सदस्यांच्या मुख्यमंत्र्यांबरोबर नियतकालिक बैठकी.
२०. मंत्री, राज्यमंत्री, उपमंत्री व मंत्र्यांचे संसदीय सचिव यांचे वेतन व भत्ते.
२१. अशासकीय विधेयके व त्यांतील सुधारणा याकरिता राज्यपालांची शिफारस मिळविणे.
२२. (अर्थसंकल्प व पुरवणी अर्थसंकल्प सादर करणे यासंबंधीच्या व त्यावरील चर्चेच्या तारखा निश्चित करण्यासह) विधानमंडळाच्या प्रत्येक सत्राचा वैधानिक व इतर कार्यक्रम तयार करणे.
२३. राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यत्वासाठी अनर्हता निरसित करणे.
२४. राज्य विधानमंडळाची कार्य नियमावली तयार करणे.
२५. लोकसभा व राज्यसभा यांच्या सचिवालयाकडील व इतर राज्यांच्या विधानमंडळांच्या सचिवालयाकडील पत्रव्यवहार.
२६. राज्यविधान मंडळाशी संबंधित असलेल्या बाबी.
२७. संसदेची संबंधित असलेल्या बाबी.
२८. संसदेच्या किंवा राज्य विधानमंडळातील वैधानिक कार्यासंबंधी व्यक्तीगत खाजगी संस्थांकडील पत्रव्यवहार.

दोन-सर्वसाधारण.

२९. संसदीय कार्य विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
३०. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
३१. यासूचीतील कोणत्याही बाबी संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
३२. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि संसदीय कार्य विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

१७.* गृहनिर्माण विभागाला नेमून दिलेले विषय

~*दिनांक २१ एप्रिल, २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे दाखल करण्यात आले.

एक—गृहनिर्माण विभाग

१. महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास अधिनियम, १९७६.
२. महाराष्ट्र राज्य गृहनिर्माण महामंडळ मर्यादित.
३. नागरी गृहनिर्माण योजना, मध्यम व अल्प-उत्पन्न गट गृहनिर्माण, औद्योगिक गृहनिर्माण योजनांसाठी नागरी स्थानिक संस्था व छावण्या यांना सहाय्य मंजूर करणे, बी.डी.डी. चाळीचे व्यवस्थापन.
४. औद्योगिक कामगार व कर्मचारी यांच्या सहकारी गृहनिर्माण संस्थांशी जेथवर संबंध येतो तेथवर अर्थसहायित औद्योगिक गृहनिर्माण योजना.
५. बिगर आदिवासी भागामध्ये कौलांद्वारे झोपडया व गवती छपरां ऐवजी कौलारू छपरे घालण्याच्या योजना व ग्रामीण गृहनिर्माण योजना.
- sd** ६. दुर्बल घटक (***) साठी गृहनिर्माण योजना. *** [(पहा ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाखालील नोंद क्र.१५ अ) **sd** दिनांक २९ जानेवारी २००४ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.]
- ०***sd** ६-अ. दिनांक २९ जानेवारी २००४च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- ०***sd** ६-ब. दिनांक २९ जानेवारी २००४च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
७. दिनांक ३ ऑगस्ट १९८३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
८. गलिच्छ वस्ती सुधार योजना, अतिक्रमण हटविणे व त्यावर सुविधांची तरतूद करणे.
९. धारावी विकास योजनेचे व्यवस्थापन.
१०. बृहन्मुंबईमधील जुन्या इमारतींची दुरुस्ती करणे व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची पुनर्रचना करणे.
११. पूर्वचित्त साहित्य यांसह बांधकाम साहित्य कारखाने स्थापन करणे.
१२. शासकीय जागांतून निष्कासन करण्याबाबतचा अधिनियम.
१३. भाडे अधिनियम.
१४. रिकाम्या जमिनीच्या अनधिकृत ताब्याशी संबंधित सर्व बाबी.
१५. महाराष्ट्र गलिच्छ वस्ती (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१.
१६. महाराष्ट्र मालकी हक्कांच्या सदनिकांबाबत (ते बांधण्यास प्रोत्साहन देणे, त्यांची विक्री, व्यवस्था व हस्तांतरण यांचे नियमन करण्यासंबंधी) अधिनियम, १९६३.
१७. महाराष्ट्र सदनिका मालकी अधिनियम, १९७०.
१८. दिनांक २३ ऑक्टोबर, २००० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

दोन. विशेष सहाय्य विभाग.

नोंदी क्र.१९ व २० दिनांक २१ एप्रिल २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

तीन. सर्वसाधारण.

२१. गृह निर्माण विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधात हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
२२. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
२३. या सूचीतील या कोणत्याही बाबी संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
२४. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि गृहनिर्माण विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

१८. पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभागास नेमून दिलेले विषय.

एक. पाणीपुरवठा व स्वच्छता उप-विभाग

१. सरकारी जलशाळा व नगरपालिका पाणीपुरवठा व जलनिस्सारण व नागरी विभागातील इतर स्वच्छता पाणीपुरवठा योजनांसाठी भारत सरकारने दिलेल्या कर्जाची व्यवस्था (उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १७ पाहा).
२. पाणीपुरवठा व जलनिस्सारणाचे प्रकल्प शासनाने तयार करणे आवश्यक असेल, तेव्हा असे प्रकल्प तयार करणे, हे कार्यान्वित करणे व त्यांचे प्रवर्तन.
३. माणसे व गुरे यांच्यासाठी ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता योजना, यात जलसिंचनासाठी असलेल्या पाणीपुरवठ्याचा समावेश होत नाही.
४. भूजल सर्वेक्षण आणि विकास अभिकरण.
- XX ४-अ. राज्यातील भूजलाच्या पातळीचे सर्वेक्षण आणि तदनुषंगिक सर्व बाबी.
XX दिनांक २६ नोव्हेंबर १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
५. पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ नागरी व ग्रामीण भागात तात्पुरत्या उपाय योजना करणे.
६. उपसा नियंत्रण व भूजल वापराचे नियंत्रण व त्या अनुषंगाने केलेल्या महाराष्ट्र भूजल (पिण्याच्या पाण्याच्या प्रयोजनासाठी विनियमन) अधिनियम, १९९३ व त्याखालील नियमांची अंमलबजावणी करणे.
७. पाण्याची काटकसर करण्याकरिता पाण्याच्या संपरीक्षेच्या संदर्भात कार्यवाही करणे.
८. जलसंपत्ती विकास प्राधिकरण.

दोन. सर्वसाधारण.

९. पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता विभागाच्या कक्षेतील कोणत्याही बाबीसंबंधी हुकूमनाम्यान्वये येणे असलेल्या रकमा निर्लेखित करणे.
१०. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनार्थ चौकशी व आकडेवारी.
११. कोणत्याही न्यायालयात घेण्यात येणारी फी वगळून या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या संबंधातील फी.
१२. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली व या विभागाकडे अभिहस्तांकित केलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

१९. सार्वजनिक आरोग्य विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक— सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभाग.

- @* १. सार्वजनिक आरोग्य, स्वच्छता, अशैक्षणिक रुग्णालये व दवाखाने, जन्म, मृत्यू व विवाह यांची नोंद करणे. (तसेच महिला व बालविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक १०-क पाहा).
- @* दिनांक ११ जुलै, २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे ही पर्यायी अक्षरे व शब्द घालण्यात आले.
२. कुटुंब कल्याण कार्यक्रम.
३. वेड्या व मानसिकदृष्ट्या कमकुवत व्यक्तींना (गुन्हेगार वेड्याखेरीज) दाखल करून घेणे व त्यांच्यावर उपचार करणे यासाठीच्या जागांच्या अंतर्भावासह, विकलांग व रोजगार करू न शकणाऱ्या वेडसर मानसिकदृष्ट्या कमकुवत असलेल्या व्यक्तींना साहाय्य. (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ६ पाहा).
४. पुरुषांना बाधक असलेल्या संक्रामक व सांसर्गिक रोग एका युनिटातून दुसऱ्या युनिटामध्ये पसरण्यास प्रतिबंध करणे. (तसेच कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ३ पाहा).
५. बंदर संसर्गरोधशाळा, सागरी व नाविक रुग्णालये व बंदर संसर्गरोधशाळेशी संबंधित असलेली रुग्णालये.
- ५-अ. मुंबई शुश्रूषा गृह नोंदणी अधिनियम, १९४९.
- ५-ब. सहकारी रुग्णालयांसाठी भाग-भांडवली अंशदान.
- ५-क. राज्य कामगार विमा योजना (वैद्यकीय सुविधा). (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक ३८ पाहा).
- ५-ड. कुष्ठरोगापासून मुक्त झालेल्या व्यक्तींचे पुनर्वसन करणे.

दोन— सर्वसाधारण.

६. सार्वजनिक आरोग्य विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
७. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
८. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
९. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि सार्वजनिक आरोग्य विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

२०. वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन विभाग.

१. वैद्यकीय शिक्षण, शैक्षणिक रुग्णालये व दवाखाने.
२. वैद्यकीय शुश्रूषा, औषधिनिर्माण शास्त्र व दंतविषयक व्यवसाय.
३. दिनांक ९ नोव्हेंबर, १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
- ~३. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विकास मंडळाच्या कार्यक्षेत्रासाठी राज्याची एकूण गरज विचारात घेऊन वैद्यकीय शिक्षणासाठी पर्याप्त सोयी उपलब्ध करून देण्यासाठी समन्यायी व्यवस्था करण्यासंबंधीच्या सर्व बाबी.
- ~दिनांक १८ ऑगस्ट १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
४. दिनांक २० ऑगस्ट १९८३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

दोन. औषधिद्रव्ये विभाग.

५. अन्नपदार्थ व इतर वस्तू यांतील भेसळ.
६. विष अधिनियम, १९१९ (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २६ व सामाजिक न्याय, [***] क्रीडा व विशेष सहाय्य विभागाखालील नोंद क्रमांक २४-अ पाहा).
७. औषधिद्रव्ये नियंत्रण प्रशासन संचालनालय, औषधिद्रव्ये व सौंदर्य प्रसाधन अधिनियम, १९४०; औषधिद्रव्ये व मांत्रिक उपचार (आक्षेपार्ह जाहिराती) अधिनियम, १९५४; औषधिनिर्माण अधिनियम, १९४८; औषधिद्रव्ये (नियंत्रण) अधिनियम, १९५०.

तीन—सर्वसाधारण.

८. वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निलेखित करणे.
९. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
१०. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
११. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

*** दिनांक २८ मे २००४ व दिनांक ३१ मे २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले आहे.

२१. आदिवासी विकास विभागाला नेमून दिलेले विषय.

एक. आदिवासी विकास

१. आदिवासी विकास विभागाकरिता प्रशासकीय यंत्रणा.
२. नियोजन विभागाशी विचारविनिमय करून योजना वाटपांतर्गत राज्य व जिल्हे यांच्याकरिता आदिवासी उपयोजना तयार करणे, योजनांच्या अंमलबजावणीवर लक्ष ठेवणे व वेळोवेळी त्यांचा आढावा घेणे (तसेच नियोजन विभागाखालील नोंद क्रमांक ३ पाहा).
- टीप.** — या नोंदीच्या प्रयोजनासाठी, “योजना यात वार्षिक योजना, पंचवार्षिक योजना व भावी योजना यांचा समावेश आहे.”
३. राज्यातील अनुसूचित क्षेत्रांच्या प्रशासनावरील राज्यपालांच्या वार्षिक अहवालासंबंधी कामाचे समन्वयन करणे.
४. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (एक) खाली आणि त्यात नमूद केलेल्या प्रयोजनासाठी भारत सरकारकडून मिळालेल्या सहायक अनुदानाचा व विशेष केंद्रीय सहाय्याचा विनियोग करणे.
५. आदिवासी सल्लागार परिषद.
६. आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था.
७. अनुसूचित जमातींकरिता असलेल्या शासकीय व अनुदानप्राप्त आश्रमशाळा यासंबंधित सर्व बाबी.
८. अनुसूचित जमातींची मुले व मुली यांच्यासाठी वसतिगृहे.
९. रोजगाराच्या प्रयोजनासाठी संचालक, आदिवासी कल्याण/प्रकल्प अधिकारी/ आदिवासी कल्याण अधिकारी व आदिवासी विकास महामंडळ मर्यादित यांच्याकडील अनुसूचित जमातींच्या उमेदवारांची नोंदणी करणे.
१०. अनुसूचित जमाती वर्गीकरण करणे, भारतीय संविधानाच्या तरतुदीखाली अंतर्भूत असलेल्या किंवा प्रस्तावित केलेल्या सूचीमध्ये भर घालणे/वगळणे आणि त्यांची पडताळणी करणे.
११. अनुसूचित जमातींसाठी असलेल्या राखीव जागांवर, शैक्षणिक संस्थांमध्ये अनुसूचित जमातींच्या उमेदवारांना प्रवेश देणे.
१२. अनुसूचित जमातींच्या विद्यार्थ्यांना सर्व प्रकारच्या शिष्यवृत्त्या देणे.
१३. अनुसूचित जमातींकरिता गृहनिर्माण योजना राबविणे.
१४. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांच्याकरिता आयुक्तांचा अहवाल ठेवणे (फक्त अनुसूचित जमातींबाबत).
१५. अनुसूचित क्षेत्र, आदिवासी उपयोजना क्षेत्रे, सुधारित क्षेत्र (विकास पोच एम.ए.डी.ए.) क्षेत्र इत्यादी.
१६. अनुसूचित जमाती कल्याणावरील विधानमंडळ समित्या.
१७. अनुसूचित जमातींचे कल्याण (विद्यमान क्षेत्राऐवजी १९८३-८४ च्या अंदाजच्या आधारावर मागासवर्गीयांचे करावयाचे कल्याण).
१८. महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ मर्यादित यासंबंधातील सर्व बाबी.
१९. वरील सूचीमध्ये समाविष्ट नसलेल्या आदिवासी विकासासंबंधातील सर्व बाबी.

दोन. सर्वसाधारण.

२०. आदिवासी विकास विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
२१. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
२२. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
२३. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि आदिवासी विकास विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

२२. पर्यावरण विभागाला नेमून दिलेले विषय.**एक- पर्यावरण विभाग**

१. पर्यावरण व त्यासंबंधातील सर्व बाबी.
२. जल व वायू प्रदूषण यांसह प्रदूषण नियंत्रण व प्रतिबंध.
३. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ.
- ३-अ. धूम्र उपद्रव.

दोन- सर्वसाधारण

४. पर्यावरण विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
५. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
६. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
७. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि पर्यावरण विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

§§ २३. सहकार,पणन व वस्त्रोद्योग विभागाला नेमून दिलेले विषय.

§§ दिनांक ६ मार्च २००३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

एक—सहकार विभाग (पत व साखर)

१. उद्धरण सिंचनासाठी प्राथमिक सहकारी पत संस्था व सहकारी संस्था.
२. महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक व जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका.
३. नागरी सहकारी बँका.
४. सहकारी पत संस्था व निधी.
५. मुंबई सावकार अधिनियम, १९४६.
६. मुंबई कर्जदार शेतकरी सहाय्य अधिनियम, १९४७.
७. हैद्राबाद कृषीक ऋणको सहाय्यता अधिनियम, १९५६.
८. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६०.
९. महाराष्ट्र ऋणग्रस्ततेपासून मुक्तता अधिनियम, १९७५.
१०. सहकारी न्यायालयांची अधिकारिता व अधिकार.
११. सहकारी ऊस कारखाने (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक २६-ड व उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १२ पहा).
१२. उसाचा भाव ठरविणे.
१३. खांडसरी युनिटासह इतर साखर कारखाने.
१४. महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषी व ग्रामविकास बँक.
- १४-अ. महाराष्ट्र राज्य सहकारी वित्तीय गृहनिर्माण महामंडळ, मुंबई.
- १४-ब. सहकारी गृहनिर्माण संस्था.
- १४-क. महाराष्ट्र राज्य/जिल्हा परिषद कर्मचारी गृहनिर्माण सहकारी संस्था, अर्थसहाय्य नियम, १९६७.

दोन-सहकार विभाग (पणन)

१५. वस्त्रोद्योगासंबंधीच्या औद्योगिक सहकारी संस्था वगळता इतर औद्योगिक सहकारी संस्था म्हणजेच सहकारीतत्त्वावर चालणारे संघटित उद्योग (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा).
१६. ग्राहक भांडारे.
- SX** १७. पशु संवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास, मत्स्यव्यवसाय व वस्त्रोद्योग यासंबंधातील सहकारी संस्था वगळता संस्करण, शेती, ग्राहक इत्यादींसाठी असलेल्या सहकारी संस्था [(या अनुसूचीतील नोंद क्रमांक ५५ व कृषी, पशु संवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्रमांक ४५ पहा). “फलोत्पादन कार्यक्रम व “ हे शब्द वगळण्यात आले आणि “ व नोंद क्र. ११-ड” ऐवजी “व नोंद” हे शब्द समाविष्ट करण्यात आले.]
१८. सार्वजनिक आरोग्य व स्वच्छता वगळून बाजार व जत्रा.
१९. बाजार वृत्त व संशोधन आणि समन्वित बाजार वृत्त सेवा.
- SX** २०. प्रतवारी व पणन [(“फलोत्पादन वगळता” “(तसेच कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाखालील नोंद क्र. ११ क पहा)” हे शब्द वगळण्यात आले.]
२१. धान्य आगारे.
२२. सहकारी पणन संस्थांची कोठारे.
२३. वन कामगार व कामगार कंत्राट संस्था.
२४. सर्वोदय योजना.
२५. कांदा खरेदी योजना.
२६. महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ.
२७. महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन केंद्र.
२८. वखार अधिनियम.
२९. कृषी उत्पन्न बाजार अधिनियम.
३०. महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन संघ मर्यादित.
३१. महाराष्ट्र राज्य सहकारी ग्राहक संघ.
३२. महाराष्ट्र राज्य तेलबिया व्यापार व औद्योगिक सहकारी संस्था (एमओसीआयसीओएल) (मोसीकोल).

३३. महाराष्ट्र राज्य सहकारी तेलबिया उत्पादक पणन संघ, मर्यादित (महाफेड).
 ३४. दिनांक २२ मे १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
 ३५. कच्चा कापसाची एकाधिकार प्रापण योजना व त्याचे संलग्न विषय आणि त्यास संलग्न असलेले अधिनियम व नियमावलीची अंमलबजावणी.
 ३६. महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन संघ.
 ३७. मुंबई कापूस वटण व दाबणी गिरणी अधिनियम, १९२५.
 ३८. महाराष्ट्र कच्चा कापूस (प्रापण, संस्करण व पणन) अधिनियम, १९७१.

SX

(दि. ३ जानेवारी २००७च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आली)

तीन-वस्त्रोद्योग विभाग

३९. हातमाग, यंत्रमाग व सहकारी सूत गिरणी उद्योग (तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाखालील नोंद क्रमांक १३ पहा).
 ४०. आजारी व बंद पडलेल्या कापड गिरण्या/ उपक्रमांना सहाय्य देणे.
 ४१. मनुष्यनिर्मित तंतूसह इतर सर्व तंतू.
 ४२. वस्त्रोद्योग धोरण.
 ४३. औद्योगिक व वित्तीय पुनर्रचना मंडळ (बायफर) वस्त्रोद्योग कंपन्यांच्या संबंधातील बाबी.
 ४४. संचालक, हातमाग, यंत्रमाग व सहकारी वस्त्रोद्योग, नागपूर.
 ४५. पश्चिम महाराष्ट्र विणकर केंद्र सहकारी महासंघ मर्यादित, सोलापूर (वेमकोटेक्स), विदर्भ विणकर केंद्र सहकारी संस्था मर्यादित, नागपूर (व्हीसीडब्ल्यू), महाराष्ट्र राज्य हातमाग सहकारी महासंघ मर्यादित, मुंबई (महाटेक्स).
 ४६. लोकरीचे तयार कपडे, पेशीमय तंतू (एम.एस.आय.डी.चा पैठण्यांचा कारखाना किंवा औरंगाबाद पैठण येथे तयार होणारे रेशमी कापड इत्यादी खेरीज हस्तव्यवसायाद्वारे तयार केलेले कापड).
 ४७. महाराष्ट्र राज्य वस्त्रनिर्माण महामंडळ.
 ४८. मराठवाडा वस्त्रनिर्माण महामंडळ मर्यादित (टेक्सकॉम).
 ४९. खादी.
 ५०. लोकरी, हातमाग, तयार कपडे, पेशीमय तंतू, ज्यूट उत्पादन यासंबंधात निर्यात होणाऱ्या उत्पादनाचा विकास व विस्तार करणे.
 ५१. अधिदान आयुक्त.
 ५२. महाराष्ट्र राज्य यंत्रमाग महामंडळ.
 ५३. सुती कापड नियंत्रण आदेश, १९४८ याची अंमलबजावणी सूत व बिगर सुतावर चालणाऱ्या यंत्रमागांची प्रतिष्ठापना, स्थलांतर करणे इत्यादी. सूत विक्रेत्यांना परवाने देणे व त्यांचे नूतनीकरण करणे (तसेच अन्न, नागरीपुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ पहा).
 ५४. सुती, लोकर, रेशीम किंवा मनुष्यनिर्मित इतर कोणतेही तंतू यांचा वापर करणाऱ्या औद्योगिक सहकारी संस्था, यात कच्चे साहित्य म्हणून सुती किंवा बिनधुवट कापड तयार करणे व तयार माल/वस्त्र निर्माण करणे.
 ५५. कापूस, लोकर, रेशीम किंवा मनुष्यनिर्मित इतर कोणतेही तंतू यांचा वापर करणाऱ्या सहकारी संस्करण संस्था, यात संस्करण व तयार माल/वस्त्रनिर्मितीसाठी कच्चे साहित्य म्हणून सुती किंवा बिनधुवट कापड तयार करणे. (तसेच या अनुसूचीतील नोंद क्र.१७ पहा.)
 + + ५५-अ रेशीम उत्पादन
 ++ दिनांक २३ फेब्रुवारी १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

चार — सर्वसाधारण.

५६. सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
 ५७. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनांसाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
 ५८. या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
 ५९. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

& २४. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाला नेमून दिलेले विषय.

& दिनांक ११ जून १९९७ च्या अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

एक — उच्च शिक्षण विभाग

१. विद्यापीठे व विद्यापीठ शिक्षण (शारीरिक शिक्षणासह).
दिनांक १४ ऑगस्ट २०१३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
२. राष्ट्रीय सेवा योजना.
३. राज्य प्रशासकीय व्यवसाय निदेशन संस्था.
४. महाविद्यालयीन शिक्षकांना पुरस्कार देणे.
५. भारतीय प्राणी सर्वेक्षण.
६. या विभागाखालील नोंदीमध्ये समाविष्ट असलेल्या शिक्षण संबंधातील दरडोई (कॅपिटेशन) फी बाबतच्या बाबी.
७. डेक्कन महाविद्यालय व टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ पुणे.
८. भारतीय प्रशासकीय सेवापूर्व प्रशिक्षण केंद्र.
९. विद्यापीठ पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ.
१०. संशोधन शिष्यवृत्त्या.
११. राष्ट्रीय कर्ज शिष्यवृत्त्या.
१२. प्रियदर्शिनी वसतिगृह.
१३. आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या वर्गासाठी वसतिगृह.
१४. या विभागाखालील नोंदीमध्ये अंतर्भूत असलेल्या शिक्षणासंबंधातील सवलतीविषयक बाबी.

दोन — तंत्र शिक्षण विभाग

१५. तंत्र शिक्षण.
१६. व्यावसायिक शिक्षण व प्रशिक्षण.
१७. उपयोजित कला व वास्तुशास्त्र शिक्षण यासह कला शिक्षण.
१८. शासकीय मुद्रण शाळा.
१९. शिकारू उमेदवारी अधिनियम, १९६१.
- + १९-अ. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या विकास मंडळाच्या कार्यक्षेत्रासाठी तंत्रशिक्षण व व्यावसायिक प्रशिक्षण यासाठी पर्याप्त सोयी उपलब्ध करून देण्यासाठी समन्यायाने व्यवस्था करण्यासंबंधीच्या सर्व बाबी.
+ दिनांक १८ ऑगस्ट, १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

तीन — संस्कृती विभाग.

२०. ग्रंथालये.
२१. दिनांक १४ जुलै १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
२२. मुद्रणाधिकार.
- २३ ते २७ दिनांक १४ जुलै १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
२८. उच्च तंत्र शिक्षणाशी संबंधित वृत्तपत्रे व पुस्तके यासंबंधातील बाबी (तसेच सामान्य प्रशासन विभागातील नोंद क्र. ७०, शालेय शिक्षण विभागातील नोंद क्र. २४ आणि उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागातील नोंद क्र. ६ पहा.)
२९. संस्कृत दिन, संयुक्त राष्ट्रदिन इत्यादींसारखे दिवस साजरे करणे.
३०. पुस्तक निवड समिती.
३१. सावित्रीबाई फुले पुरस्कार.
३२. महात्मा फुले व डॉ. आंबेडकर चरित्र प्रकाशन समिती.
- ३२अ. संतपीठ.
दिनांक १ ऑगस्ट २०१७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
३३. दिनांक २० ऑक्टोबर १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

चार-दिनांक २१ मे १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले

३४. दिनांक २१ मे १९९२ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

पाच—सेवायोजन उप विभाग

नोंद क्र. ३५ ते ३९, दि. ११ जून १९९७ च्या शासकीय अधिसुचनेद्वारे वगळण्यात आले आहे.

सहा. सर्वसाधारण.

४०. या विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
४१. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी ठेवणे.
४२. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
४३. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

^^२५. महिला व बाल विकास विभागाला नेमून दिलेले विषय

^^ दिनांक २० जूलै १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

^^ एक— महिला व बाल विकास विभाग.

^^ दिनांक २० जूलै १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

१. विस्थापित अनाथ (अनअटॅच्ड) महिला व मुले यांचे परिरक्षण व काळजी घेणे.
२. विमोचगृहे व विनियोजन (बचत) कार्य.
३. सुधारशाळा परंतु यात बोस्टल संस्थांचा समावेश नाही (तसेच गृह विभागाखालील नोंद क्रमांक ११ पहा).
४. बाल गुन्हेगारी व बाल गुन्हेगारांचे अनुरक्षण.
५. अनैतिक व्यापार (प्रतिबंध) अधिनियम, १९५६.
६. अनाथालये व इतर धर्मादाय गृहे (परिरक्षण व नियंत्रण) अधिनियम, १९६०.
७. महिलांसाठी राज्य स्तरीय आयोग.
- ^^ ८. महिला व बाल विकासासंबंधातील कामाचे समन्वयन करणे.
^^ दिनांक २० जूलै १९९८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
९. केंद्रीय व राज्य समाज कल्याण मंडळाच्या कार्यक्रमाशी संबंधित सर्व बाबी.
१०. शाळापूर्व व शाळेत जाणारी मुले यांच्यासाठी शाळांतर्गत आहार कार्यक्रम राबविणे.
- १०-अ. परिवीक्षाधीन गुन्हेगार अधिनियम, १९५८.
मुंबई सराईत गुन्हेगार अधिनियम, १९५९ आणि सुटका झालेल्या प्रौढ कैद्यांसाठी त्यांच्या सुटकेनंतरचा कार्यक्रम आणि सहाय्य संस्था.
- < १०-ब. रस्त्यावरील भटक्या/अनाथ मुले व त्यांचा विकास.
< दि. ९ जून १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- \\ १० ब- मुंबई भिक्षा प्रतिबंधक अधिनियम, १९५९ आणि त्याखालील नियम यांच्या प्रशासनासह भिक्षेकरी गृहे, भिक्षेक-यांची मुक्तता
\\ दिनांक १५ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
- &* १०-क. विवाह व घटस्फोट, अर्भक व अज्ञानांचे दत्तकग्रहण (विवाहांची नोंदणी व्यतिरिक्त) (सार्वजनिक आरोग्य विभागाखालील नोंद क्रमांक १ सुद्धा पहावे.)
&* दिनांक ११ जुलै, २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे हि पर्यायी अक्षरे व शब्द घालण्यात आले.
- xy १०-ड. बालविवाह प्रतिबंधक अधिनियम, १९२९
- xy दिनांक २६ मार्च २००३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

दोन — सर्वसाधारण विभाग.

११. महिला व बाल विकास विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
१२. या सूचीतील कोणत्याही प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
१३. या सूचीतील कोणत्याही बाबीसंबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
१४. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि महिला व बाल विकास विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

२६.व्यापार व वाणिज्य विभाग

दिनांक २८ जून १९९६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे शीर्ष, उपशीर्ष व नोंदी समाविष्ट करण्यात आल्या
आणि
दिनांक २७ नोव्हेंबर २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

5 २७. कौशल्य विकास आणि उद्योजकता विभाग

(दिनांक ६ फेब्रुवारी २०१५ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे शीर्ष, उपशीर्ष व नोंदी समाविष्ट करण्यात आल्या.

% दिनांक ११ जून १९९७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे शीर्ष, उपशीर्ष व नोंदी समाविष्ट करण्यात आल्या.

एक कौशल्य विकास आणि उद्योजकता उप विभाग

१. सेवायोजन कार्यालय संघटना.
२. सुशिक्षित बेरोजगारांसाठी रोजगार व स्वयंरोजगार योजना (बीज भांडवल योजना वगळून).
३. मनुष्यबळ नियोजन.
४. रोजगार, बेरोजगार व स्वयंरोजगार धोरण (व्यापक धोरण, तत्त्वे आणि समन्वय).
५. रोजगाराच्या विशेष योजनांची अंमल बजावणी (रोजगार हमी योजना वगळून).
६. मंत्रालयातील सर्व विभागातील विविध योजनांचे रोजगार / स्वयंरोजगार उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने संनियंत्रण, समन्वय आणि पर्यवेक्षण.

दोन सर्वसाधारण

७. कौशल्य विकास आणि उद्योजकता विभागाच्या कक्षातील कोणत्याही बाबी संबंधीत हुकूमान्वये येणे असलेल्या रकमा निर्लेखित करणे.
८. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनार्थ चौकशी व आकडेवारी.
९. कोणत्याही न्यायालयात घेण्यात येणारी फी वगळून या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या संबंधातील फी.
१०. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली व या विभागाकडे अभिहस्तांकित केलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

- ab** २८. विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग.
- ab** दिनांक १० मार्च १९९९ च्या शासकीय अधिसूचनेनुसार शीर्ष,उपशीर्ष व नोंदी समाविष्ट करण्यात आल्या
आणि
दिनांक २७ फेब्रुवारी २००१ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.

SV

२९- पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाला नेमून दिलेले विषय.

दिनांक ३१ मे २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे दाखल करण्यात आले.

SV एक पर्यटन विभाग

१. पर्यटन
२. थंड हवेच्या ठिकाणांचा व सुटी शिबिरांचा विकास करणे.
३. विनिर्दिष्ट आस्थापनांसंबंधातील पांथगृहे व पांथगृहपाल (तसेच नगरविकास विभागाखालील नोंद क्रमांक ५ पहा).
४. ध्वनीप्रकाश कार्यक्रम
५. महाराष्ट्र राज्याची आर्थिकदृष्ट्या भरभराट होण्याच्या दृष्टिने पर्यटन क्षेत्राचा विकास करणे आणि राज्याच्या आर्थिक विकासामध्ये पर्यटनाचे योगदान वाढविणे.
६. एकात्मिक पर्यटनाचा विकास करण्याच्या दृष्टिने उद्दिष्टे तयार करणे आणि अस्तित्वात असलेल्या साधन सामुग्रीच्या परिक्रमेत वाढ करणे—किल्ले, बौद्धविहार, सागरी पर्यटन, पर्यावरण आणि वन पर्यटन इत्यादी.
७. महाराष्ट्र राज्य पर्यटनाचा एकात्मिक भाग म्हणून राज्याचा वारसा, संस्कृती, कला, शिल्पे यांचा विकास करणे.
८. निसर्ग, संस्कृती, वारसा यांचे संरक्षण आणि संवर्धन यासाठी साधनसंपत्तीचा प्रमाणबद्ध उपयोग करून घेणे.
९. पर्यटन स्थळांवरील साधनसामग्रीचा विकास करणे आणि पर्यटन सुविधांमध्ये सुधारणा करणे.
१०. माहिती आणि प्रसिद्धी तंत्राच्या सहाय्याने पर्यटकांना आकर्षित करणे व तसा समृद्ध अनुभव पर्यटकांना मिळण्याच्या दृष्टिने प्रयत्न करणे.
११. पर्यटकांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टिने आवश्यक ती पावले उचलणे.
१२. पर्यटन विकासामधील खाजगी आणि स्थानिक पातळीवरील सहभाग होण्यासाठी मध्यस्थाची भूमिका बजावणे.
१३. पर्यटन विकासाच्या सहाय्याने स्थानिक रोजगारामध्ये वाढ करणे.
१४. विविध प्रदर्शने, मेळे आणि उत्सव यामधून महाराष्ट्रातील पर्यटनविषयक बाबींचे दर्शन घडविणे.
१५. पर्यटन विकासाद्वारे विदेशी चलन प्राप्त करणे.

SV दोन**सांस्कृतिक कार्य विभाग**

१६. नवीन चित्रपट केंद्रे स्थापन करण्याची व वाढ करण्याची जबाबदारी.
१७. मराठी चित्रपट महोत्सवाचे आयोजन करणे, उत्कृष्ट चित्रपटांचे विषयी अधिनिर्णय देणे व त्यांना पुरस्कार देणे.
१८. राज्याची मालकी असलेली दोन नाट्यगृहे म्हणजे रविंद्र नाट्य मंदिर व रंगभवन ही नाट्यगृहे चालविणे व मुंबई येथील कावसजी जहांगीर सभागृह व कोल्हापूर येथील केशवराव भोसले नाट्यगृह यांचे व्यवस्थापन करणे.
१९. मराठी नाट्य महोत्सव, महाराष्ट्र राज्य संगीत महोत्सव, महाराष्ट्र राज्य तमाशा महोत्सव व महाराष्ट्र राज्य नाट्य महोत्सव यांचे आयोजन करणे.
२०. सांस्कृतिक व मनोरंजन क्षेत्रामध्ये काम करणाऱ्या विभिन्न कलापथकांना व सांस्कृतिक संस्थांना सहाय्यक अनुदान देणे.
२१. संगीत, कला इ. क्षेत्रातील ज्या कलाकारांना वार्धक्यामुळे किंवा अपंगत्वामुळे स्वतःचा निर्वाह करता येत नाही अशा कलाकारांना, नाट्यकलावंतांना व व्यक्तींना अर्थसहाय्य देणे.
२२. भारत सरकारच्या वार्धक्य व एकात्मिक योजनेखाली कलाकारांना व लेखकांना अर्थसहाय्य देणे.
२३. नाट्य व संगीत क्षेत्रातील वृद्ध किंवा मृत झालेल्या श्रेष्ठ संगीतकारांच्या जुन्या व दुर्मिळ असलेल्या ग्रामोफोन तबकड्यांची ध्वनिफीत तयार करणे.
२४. जवानांच्या मनोरंजनासाठी सीमा भागात पाठविण्याकरिता सांस्कृतिक कलापथकांची निवड करणे व आंतरराज्यीय कलापथकांचे स्वागत करणे.
२५. नृत्य, नाट्य व संगीत शाळांना सहाय्यक अनुदान देणे.
२६. भारत सरकारचे शिक्षण मंत्रालय आणि शिक्षण विभागाखालील युनेस्को संस्था यांनी पुरस्कृत केलेल्या विदेशी सांस्कृतिक प्रतिनिधी मंडळाशी संबंधित काम.
२७. राष्ट्रीय नाट्य महोत्सवांमध्ये भाग घेण्यासाठी नाट्य पथके पाठविणे.
२८. नवी दिल्ली येथे आयोजित करण्यात येणाऱ्या प्रजासत्ताक दिनाच्या सोहळ्यात भाग घेण्यासाठी लोकनृत्य पथके पाठवणे.
२९. नाट्यगृहे व नाट्यप्रयोग या विषयी धोरणात्मक निर्णय घेणे.
३०. पुरातत्वशास्त्र व संग्रहालय.
(तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक ४ पहा).

- sv ta** ३१. वगळण्यात आले.
- sv sr** ३१-अ राज्य हिंदी अकादमी
- sv ta** ३२. वगळण्यात आले.
- sv sr** ३२-अ राज्य सिंधी अकादमी
- sv ta** ३३. वगळण्यात आले.
- td** ३४. वगळण्यात आले.
- td** ३५. वगळण्यात आले.
३६. वाङ्मय पुरस्कार.
३७. दिनांक १ ऑगस्ट २०१७ च्या अधिसूचनेद्वारे वगळण्यात आले.
३८. राज्य दर्शनिका ,स्मृतिग्रंथ इ.
३९. अभिलेख व हस्तलिखिते या संबंधातील कामे (तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाखालील नोंद क्रमांक ४ पहा).
४०. महाराष्ट्र चित्रपट, रंगभूमी आणि सांस्कृतिक विकास महामंडळ.
४१. कोल्हापूर चित्रनगरी महामंडळ कोल्हापूर.
४२. रंगभूमी प्रयोग परिनिरीक्षण मंडळ.
४३. पु. ल. देशपांडे महाराष्ट्र कला अकादमी.
- sv ta** ४४. वगळण्यात आले.
- sv sr** ४४-अ राज्य गुजराथी अकादमी
- sv तीन. सर्वसाधारण**
४५. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
४६. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
४७. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधात परंतु, कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
४८. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.”.
-
- sv** दिनांक ३१ मे २००६ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आल्या.
- ta** दिनांक २१ फेब्रुवारी २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आल्या.
- sr** दिनांक १ सप्टेंबर २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आल्या.
- td** दिनांक २९ नोव्हेंबर २०१० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आल्या.

SO ३०. अल्पसंख्याक विकास विभागाला नेमून दिलेले विषय.**SO** दिनांक २१ फेब्रुवारी २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे दाखल करण्यात आले.**एक. अल्पसंख्याक विकास उप विभाग**

१. अल्पसंख्याकांच्या कल्याणासाठी मा.पंतप्रधानांच्या १५ कलमी कार्यक्रमाचे समन्वयन व आढावा.
२. महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्याक आयोगाचे शासकीय स्तरावरील संनियंत्रण आणि समन्वयन.
३. महाराष्ट्र राज्य हज समितीचे शासकीय स्तरावरील संनियंत्रण आणि समन्वयन.
४. राज्यातील अल्पसंख्याकांकडून चालविल्या जाणाऱ्या शैक्षणिक संस्थांना ना हरकत प्रमाणपत्रे देण्याबाबत.
५. वक्फ (वक्फ अधिनियमासह) व त्या अनुषंगीक बाबींची शासकीय स्तरावरील अंमलबजावणी, संनियंत्रण व समन्वयन.
६. मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळाचे शासकीय स्तरावरील संनियंत्रण व समन्वयन.
- tb** ७. महाराष्ट्र राज्य उर्दू अकादमी यांचे शासकीय स्तरावरील संनियंत्रण व समन्वयन.
८. न्यायमुर्ती सच्यर समितीच्या स्वीकृत शिफारशीसंबंधातील बाबींची अंमलबजावणी, संनियंत्रण व समन्वयन.
९. अल्पसंख्याकांसाठी केंद्र पुरस्कृत विविध योजनांचे राज्यस्तरीय समन्वयन.
१०. राज्य शासनाने अल्पसंख्याकांच्या कल्याणासाठी जाहीर केलेल्या सर्व योजनांचे समन्वयन व आढावा.
११. अल्पसंख्याकांच्या विकासाबाबत वेळोवेळी तज्ज्ञांचे / तज्ज्ञ संस्थांचे अभ्यासगट नेमून त्याआधारे धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी प्रस्ताव शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर करणे.
१२. अल्पसंख्याकांशी संबंधित इतर विषय.

दोन. सर्वसाधारण

१३. अल्पसंख्याक विकास विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
१४. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
१५. या सूचीतील कोणत्याही बाबीच्या संबंधात परंतू, कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
१६. राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि अल्पसंख्याक विकास विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.”.

so दिनांक २१ फेब्रुवारी २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आल्या.**tb** दिनांक १ सप्टेंबर २००८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे सुधारणा करण्यात आल्या.

st ३१. मराठी भाषा विभाग**मराठी भाषा उप विभाग**

- (१) भाषा संचालनालय व त्यांच्याशी संबंधित शासन स्तरावरील सर्व कामकाजांचे संनियंत्रण व समन्वय,
- (२) राज्य मराठी विकास संस्था व त्यांच्याशी संबंधित शासन स्तरावरील सर्व कामकाजांचे संनियंत्रण व समन्वय,
- (३) महाराष्ट्र राज्य साहित्य व सांस्कृतिक मंडळ व त्यांच्याशी संबंधित शासन स्तरावरील सर्व कामकाजांचे संनियंत्रण व समन्वय,
- (४) महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ व त्यांच्याशी संबंधित शासन स्तरावरील सर्व कामकाजांचे संनियंत्रण व समन्वय,
- (५) पाठ्यपुस्तके सोडून मराठी भाषा, मराठी साहित्य, मराठी संस्कृती, मराठी कला या सर्व विषयांशी संबंधित उत्तम पुस्तकांना उत्तेजन देण्याकरिता पुस्तक निवड करणेबाबत (पुस्तक निवड समिती) व तदनुषंगिक बाबी,
- (६) उत्कृष्ट मराठी वाङ्मय पुरस्कार योजना,
- (७) श्री. पु. भागवत पुरस्कार योजना,
- (८) विंदा करंदीकर पुरस्कार योजना,
- (९) मराठी भाषेशी संबंधित इतर बाबी,
- (१०) हिंदी परीक्षा.

st दिनांक २९ नोव्हेंबर २०१० च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
 दिनांक २२ मार्च २०१३ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.
 दिनांक ८ मे २०१८ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

te ३२. विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागास नेमून दिलेले विषय

- (१) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गांच्या कल्याणाकरिता प्रशासकीय यंत्रणा व महामंडळे,
- (२) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गांच्या कल्याणकारी कामांसाठी समन्वय साधणे,
- (३) इतर मागासवर्गासाठी केंद्र शासनाने मंजूर केलेली अनुदाने,
- (४) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गासाठी वसतिगृहे,
- (५) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गांच्या आश्रमशाळा/उच्च माध्यमिक आश्रमशाळा, विद्यानिकेतन तसेच ऊस तोड कामगारांच्या मुलांसाठी आश्रमशाळा/निवासी शाळा संबंधित सर्व बाबी,
- (६) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गासाठी सहकारी गृहनिर्माण योजना,
- (७) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गासाठी आंतरजातीय विवाह योजना,
- (८) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गासाठी केंद्र व राज्य शासनाची शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क, निर्वाह भत्ता, विद्यावेतन, व्यावसायिक प्रशिक्षण इ. योजना,
- (९) सामाजिक-आर्थिक सर्वेक्षणासह, सामाजिक कार्यासाठी प्रशिक्षण आणि संशोधन,
- (१०) सामाजिक कार्यांचा समन्वय साधणे,
- (११) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गासाठी विविध कल्याणकारी योजना राबविणे, स्वयंसेवी संस्थांना/अशासकीय संस्थांना आर्थिक सहाय्य व अनुदान देणे,
- (१२) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गांच्या व्यक्तींना/संस्थांना/विद्यार्थ्यांना गुणवत्ता पुरस्कार प्रदान करणे,
- (१३) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील हुकूमनाम्याची देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे,
- (१४) या अनुसूचीतील कोणत्याही बाबींच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी,
- (१५) या सूचीतील कोणत्याही बाबींच्या संबंधात परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी,
- (१६) राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे विहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

दिनांक ९ मार्च २०१७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.

tf ३३. मृद व जलसंधारण विभागास नेमून दिलेले विषय

- (१) ६०० हेक्टरपर्यंतची लहान पाटबंधान्यांची कामे.
- (२) उपसा सिंचन योजना (० ते ६०० हेक्टर).
- (३) मृदसंधारण व पाणलोट विकास.
- (४) महाराष्ट्र जलसंधारण महामंडळ.
- (५) जल व भू-व्यवस्थापन संस्था, औरंगाबाद.
- (६) जलयुक्त शिवार अभियान कार्यक्रम.
- (७) मृद व जलसंधारण विभागाला नेमून दिलेल्या कोणत्याही विषयासंबंधातील देय असलेली रक्कम निर्लेखित करणे.
- (८) या सूचीमधील कोणत्याही बाबीच्या प्रयोजनासाठी चौकशी व आकडेवारी.
- (९) या सूचीमधील कोणत्याही बाबीच्या संबंधातील परंतु कोणत्याही न्यायालयात स्वीकारण्यात न आलेली फी.
- (१०) राज्याच्या प्रयोजनासाठी शासनाकडे निहित केलेली किंवा शासनाच्या ताब्यात असलेली आणि मृद व जलसंधारण विभागाला नेमून दिलेली बांधकामे, जमिनी व इमारती.

दिनांक २६ सप्टेंबर २०१७ च्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आले.